ҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 61 (7061)
МАРТЫН 13
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Социалистическэ мүрысөөе зүбөөр хүтэлбэрилхэ

Хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр [х]үгжөөхэ гэһэн зорилго КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленум колхоз, [сов]хоз, МТС бүхэнэй урда табяад байна. Хүдөөгэй коммунистнууд үр[гэн] ниитэ колхознигуудай хабаадалгаайгаар нютагайнгаа арга боломжонуудые элирүүлжэ, ойрын 5—6 [жэ]лэй туршада туйлагдаха тодорхой [...]эбүүдые хараалжа байна. Энэ ехэ [хэр]эгэй аша туһа, тэрэнэй амжалта [...]бол нэн түрүүн ажалшадай эдэб[хи]хэшээлые дээшэлүүлһэнһээ, ху[...]дэ социалистическэ мүрысөөе [үрг]энөөр дэлгэрүүлһэнһээ, тэрэниие [зүб]өөр хүтэлбэрилһэнһөө дулдыдаха [...].

Социалистическэ мүрысөөн гээшэ [ман]ай орон дотор ажалые эмхидхэхэ [...]н хүсэтэй, имагтал коммунисти[ческ]э хүтэлбэриин арга метод бо[л]хой. Тэрэнэй ашаар Коммунисти[ческ]э парти болбол ажахын тон ехэ[...]д зорилгонуудые амжалтатайгаар [шиі]дхэһэн байна.

Социалистическэ мүрысөөе үнэ[...]р ажалай бүтээсые дээшэлүүл[хэ] хүсэн гэжэ ойлгоод, бодото хү[дэл]бэри дээрэ тэрэниие хэрэглэдэг [...]hoһон манай республикын түрүү [кол]хозууд, МТС-үүд, совхозууд ажа[х]игаа бүхы һалбаринуудые дам[жу]шадань эршэтэйгээр хүгжөөнэ.

[С]элэнгын аймагай Маленковой ба [Ка]рл Марксын нэрэмжэтэ, Байкало-[...]дарын аймагай Ленинэй нэрэмжэ-[тэ], Иволгын аймагай «Улаан Орон», Яруунын аймагай Маленковой, [Хэж]энгын аймагай Сталинай нэрэм[ж]этэ болон бусад хэдэн колхозуудай [...]ы фермэ, гүүртэ, бригаданууд [...]эд хоорондоо мүрысэдэг болон. Тус колхозуудай правлени, пар[ти]йна эхин организаци мүрысөөнэй [дүн]гүүдые саг үргэлжэ бүридхэжэ, [...]үшүүлдэ дамжуулгын Улаан [...]барюулдаг, мүрысөөшэдэй дам[...]аа ябалсажа, ажал хэрэгээ [...]галсахадань туһалдаг байна. [...] тэндэ хүдэлмэрилдэг агитатор[н]уд малшадай болон бүхы колхоз[ни]гуудай мүрысөө эмхидхэжэ, тэдэ[нэ]й ажалай бүтээсые показателиин [...]ка дээрэ бэшэжэ, гээгдэгшэдтэ [туһ]алдаг байна. Хажуугаарнь ажа[л]ай журам эбдэгшэдые, ниитын [...]лда хайша хэрэгээр хандагша[дые] [...]ханын газетэ, «Дайшалхы хуу[д]анда» бэшэжэ, олоной шүүмжэ[лд]э табидаг.

[Г]эбэшье, юрэнхы дээрээ республи[кын] аймагуудта социалистическэ мү[рыс]өөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэн[гүй]. Хориин, Хэжэнгын, Баргажанай [ай]магуудай олонхи колхозууд юрын [...]уулгануудые абажа, тэдэнээ саар[...] дээрэ бэшээл һаа, социалисти[ческ]э мүрысөө эмхидхээбди гэжэ [...]одог байна. Жэшээлхэдэ, Хо[риин]н аймагта социалистическэ мү[рыс]өөе һайнаар эмхидхэһэн колхо[з]д үсөөн. Тэндэхи Кировэй нэрэм[жэт]э колхозой фермэ, бригаданууд [...]эрһэн жэлэй эхиндэ уялга абаһан [...], мүнөөшье хүрэтэр тэрэнэйнгээ [дүн]гые гаргаагүй. Тус колхозой һаа[л]ид, хонишод ямаршье уялга абаһанаа, хэнтэйшье мүрысэжэ байһанаа мэдэдэггүй юм. Колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Лодойбалов гурбадахи жэлээ хүдэлмэрилжэ байбашье, энэ шухала хэрэгтэ тон харюусалгагүйгөөр хандана. Партиин Хориин айкомой Үдын МТС-эй зонодохи секретарь нүхэр Рандин, инструктор нүхэр Мартынов энэ колхоздо саг үргэлжэ ябадагшье һаа, социалистическэ мүрысөөе зүбөөр эмхидхэхэ, саг үргэлжэ хүтэлбэрилхэ тушаа колхозой правлениидэ, партийна эхин организацида бодото туһаламжа үзүүлнэгүй. Иимэ байдалые яажашье тэсэжэ болохогүй.

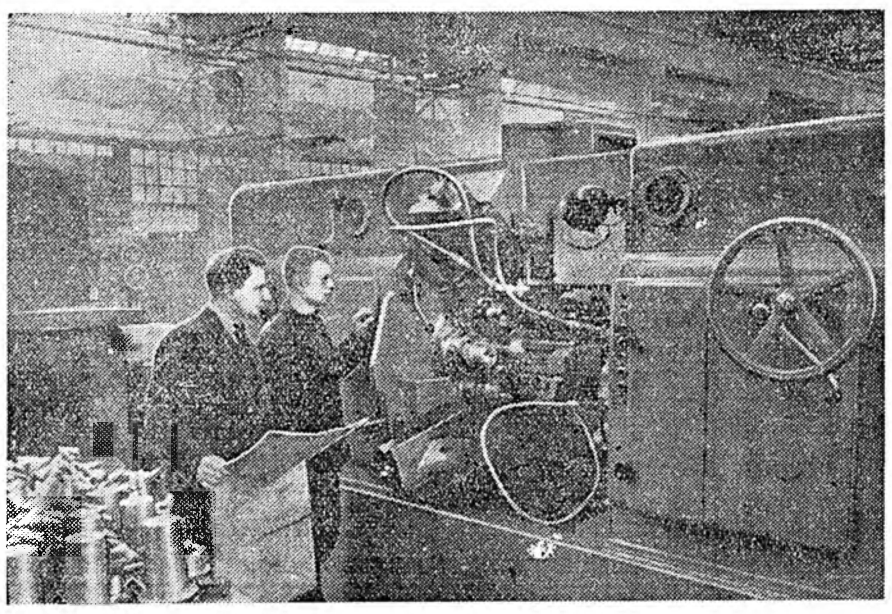
КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэ, хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэлгэдэ һаалишан, хонишон, гахайшан, тахяашан, бүхы колхознигуудые, механизаторнуудые социалистическэ мүрысөөндэ хабаадуулха хэрэгтэй.

Социалистическэ мүрысөөе зүбөөр хүтэлбэрилхэ гээшэ юун гээшэб? Эгээн түрүүндэ мүрысөөнэй зорилгые ажалшадта зүбөөр ойлгуулха хэрэгтэй. Партийна организацинууд мүрысэгшэдэй арга боломжонуудые дүүрэн хараадаа абаха, мүн тэрэниие хайшан гэжэ бэелүүлхэ замуудые ололгодонь колхознигуудта туһалха ёһотой.

Мүрысөөе эмхидхэхэдээ тэрэнэй дүнгые заатагүй үргэнөөр харуулха шухала. Энэ болбол хүтэлбэриие тодорхой болгожо, ажал хэрэгые һайса мэдэжэ, хүн бүхэнэй хүдэлмэриие сэгнэжэ ударидаха ябадал хангана. Энээн тушаа агитаторнууд илангаяа ехэ оролдолго гаргаха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, колхозуудай үйлэдбэриин бүхы һалбаринууд дээрэ агитаторнууд байдаг, тиин тэдэнэр мүрысөөнэй дүнгүүдые үргэнөөр харуулхынгаа хажуугаар, наукын туйлалтануудые ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ хүн бүхэндэ туһалха аргатай бшуу.

Партиин айкомууд, колхозуудай ба МТС-үүдэй партийна эхин организацинууд мүрысөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ олониитын организацинуудые, бүхы эдэбхитэдые элсүүлхэ ёһотой. Колхозуудай правлени, сельскэ болон сомоной Соведүүд, профсоюзна болон комсомольско организацинууд, зоотехнигүүд болон агрономуud мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй. «Кукуруза ургуулхын түлөө тэмсэе!» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Советскэ Союзай комсомолецуудта, хүдөөгэй бүхы залуушуулда хандаһан уряагаар залуушуулай мүрысөөн дэлгэржэ эхилээ. Энэ хэрэгтэнь партийна организацинууд комсомолецуудта саг үргэлжэ туһалха байна.

Манай республикада хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ угаа ехэ арга боломжонууд бии. Имагтал социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр эмхидхэжэ, зүбөөр хүтэлбэрилжэ эдэ арга боломжонуудаа хэрэглэхэ, партиин ЦК-гэй табиһан зорилгые бодото ажал дээрээ бэелүүлжэ шадаха байнабди.

Украинска ССР. Горькиин нэрэмжэтэ станогууд-автомадуудые бүтээдэг Киевскэ завод 1265 II маркын шэнэ автомат зохёогоод, мүнөө олоорнь үйлэдбэрилжэ эхилбэ. Энэ станок дээрэ автотракторна болон шарикоподшипниково промышленностиин, мүн хүдөө ажахын машина бүтээлгын предприятинуудта үргэнөөрөө 160 миллиметр, утаараа 175 миллиметр хэмжээтэй детальнуудые үйлэдбэрилхөөр хараалагданхай. Шэнэ агрегат токарна 5—6 станогуудай орондо хүдэлмэрилхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой ахалагша конструктор С. М. Заманский (зүүн гарһаа), наладчик И. А. Хруль шэнэ автомадай дэргэдэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэроссийска зүблөөн

«Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор культурын эмхи зургаануудай үмэнэ табигдаһан зорилгые зүбшэн хэлсэхын тула бүхэроссийска зүблөөн мартын 10-да Москвада нээгдээ. Зүблөөнэй хүдэлмэридэ 400 шахуу хүн хабаадалсаа. Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор культурын эмхи зургаануудай үмэнэ шэнэ зорилгонууд табигдаба гэжэ элидхэлшэ—РСФСР-эй Культурын министр Т. М. Зуева тэмдэглээ. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада хүдөө ажахыда агрономическа ба зоотехническэ эрдэмые, мүн түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, тэрэшэлэн хүдөөгэй ажалшадые культурнаар хангалгые саг үргэлжэ һайжаруулха, хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй бүхы эмхи зургаануудай хүдэлмэриие һайжаруулха шухала.

Культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха талаар 1954 ондо нилээд хүдэлмэри хэгдээ гэжэ нүхэр Зуева хэлэбэ. Культурно-гэгээрэлэй олохон эмхи зургаанууд хадаа ажал-ябуулгаяа хүдөө ажахын тодорхой зорилгонуудые шиидхэлгэдэ зорюулдаг, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ олониитые элсүүлэн эмхидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалдаг болоо. Хүдөө ажахын фильмнүүдэй фестиваль нёдондо жэлдэ амжалтатайгаар үнгэргэгдөө. Эдэ фильмнүүдые дүрбэн һарын турша соо 15 миллион шахуу колхознигууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хараһан байна. Кино хэрэглэжэ, хүдөө ажахын эрдэмые хэдэ хэдэн районуудта ба областьнуудта үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадалда фестиваль эхи табиһан байна.

Хүдөө ажахын эрдэм дэлгэрүүлгэдэ лекционно хүдэлмэри ехэ үүргэ дүүргэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Федерациин олонхи МТС-үүдэй дэргэдэ лекторскэ нэгэдэлнүүд байгуулагдаа һэн. Жэшээлхэдэ, иимэ нэгэдэлнүүд Краснодарска хизаарай 182 машинно-тракторна станцинуудта бултандань байгуулагдаа. Курганска болон бусад зарим областьнуудай хүдөөгэй лекторнүүд һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Культурно-гэгээрэлэй олон эмхи зургаанууд—Культурын байшангууд, клубууд болон библиотекэнүүд хүдөөгэй ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, культурна хэмжээень дээшэлүүлхэ тушаа олон янзын хүдэлмэри ябуулна.

Хүдөөгэй библиотекэнүүдэй тоо 1949 онойхитой сасуулбал энэ жэлдэ гурба дахин олон болохо байна.

Российска Федерациин деревнинүүдтэ гүрэнэй 42 мянга гаран клубууд болон уншалгын байшангууд мүнөө хүдэлмэрилнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдэй гараһанай һүүлээр республикын хэдэ хэдэн областьнуудай олохон колхозууд өөрынгөө зөөреэр клуб бариха гэжэ шиидэбэ. Тамбовско областьдо колхозуудай зөөреэр 250 клуб, 300 гаран улаан булан баригдахань. Воронежско областиин колхознигууд 120 клуб бариха гэжэ шиидэбэ.

Шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглажа байһан районуудта байгуулагдаһан культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай нүхэр Т. М. Зуева хэлээ. Театрнууд болон концертнэ бригадануудай табиһан концертнүүдые шэнэ газарта ажаллахаяа ошоһон олон миллион хүн хараа. Шэнэ ба боро газар ашаглаха районуудта 1955 ондо 550 гаран шэнэ киноустановко байгуулагдаха юм.

Хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудые барилга

Ороной хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудта зорюулан һуралсалай болон байрын гэрнүүдые барилга тухай СССР-эй Дээдэ һургуулиин министерствоһээ ТАСС-эй корреспондентдэ иигэжэ мэдээсээ:

Зүүн районуудтахи хүдөө ажахын институдуудта илангаяа ехэ анхарал хандуулагдана. Сибириин, Уралай, Казахска ССР-эй, Дунда Азиин городуудта ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Новосибирскдэ баригдажа байгаа хүдөө ажахын институт һуралсалай гурбан корпусуудтай, 1600 хүнэй багтаха студентнүүдэй хамтын байратай, профессорнүүд болон багшанарай байрын гэрнүүдтэй байха юм. Тэрэнэй дэргэдэ столово, бани, прачечна түхеэрэгдэжэ байна.

Фрунзеда хүдөө ажахын институдай һуралсалай главна корпус баригдажа байна. Энэ байшангай проект Ташкентскэ, Самаркандска, мүн хүдөө ажахын бусадшье дээдэ һургуулинуудай байшангуудые барилгада мүнөө хэрэглэгдэжэ байна.

Алтайн, Красноярска хизаарнуудта, Амурска, Иркутска, Курганска, мүн бусадшье областьнуудта энэ жэлдэ дээдэ һургуулинуудай һуралсалай болон байрын корпусууд баригдажа эхилхэнь.

Нёдондо жэлдэ нээгдэһэн хүдөө ажахые механизацилха ба электрификацилха Белорусска институдта шэнэ байшангууд, студентнүүдэй байха хамтын байранууд, профессорско-багшанарай байха байрын гэр бэлэдхэгдэжэ байна.

Сталинградай, Харьковай, мүн бусадшье городуудай хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай студентнүүд мүнөө хамтын шэнэ байрануудтай болоо.

Воронежско хүдөө ажахын дээдэ һургуулиин байшангууд дайнай үедэ бүхыдөө шахуу һандаргагдаһан байгаа. Тэдэ байшангууд һэргээн бодхоогдоод, мүнөө нилээд үргэдхэгдөө. Һуралсалай главна корпусойнь хэмжээн 150 мянган кубометр болоно.

Московско ветеринарна академиин, хүдөө ажахые механизацилха ба электрификацилха Московско институдай, Белорусска, Литовско, Грузинска Союзна республикануудай, Чувашска АССР-эй, тэрэшэлэн Днепропетровскын, Краснодарай, Грозныи, Челябинскын, Новочеркасскын хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай һуралсалай болон байрын гэрнүүдые 1955 ондо ашаглалгада оруулхаар шиидхэгдээ.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Сэрэгэй нэрэзэргэ олгохо тухай

Сэрэгэй нэрэзэргэ олгохо:

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ МАРШАЛАЙ

Армиин генерал **Баграмян** Иван Христофоровичто.
Армиин генерал **Бирюзов** Сергей Семеновичто.
Армиин генерал **Гречко** Андрей Антоновичто.
Армиин генерал **Еременко** Андрей Ивановичта.
Армиин генерал **Москаленко** Кирилл Семеновичто.
Армиин генерал **Чуйков** Василий Ивановичта.

АВИАЦИИН ГЛАВНА МАРШАЛАЙ

Авиациин маршал **Жигарев** Павел Федоровичто.

АВИАЦИИН МАРШАЛАЙ

Авиациин генерал-полковник **Руденко** Сергей Игнатьевичта.
Авиациин генерал-полковник **Судец** Владимир Александровичта.

АРТИЛЛЕРИИН МАРШАЛАЙ

Артиллериин генерал-полковник **Варенцов** Сергей Сергеевичтэ.
Артиллериин генерал-полковник **Казаков** Василий Ивановичта.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ПЕГОВ.

Москва, Кремль.
1955 оной мартын 11.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

[С]ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй тогтоохонь:
Генерал-полковник нүхэр **Батов Павел Ивановичта Армиин генерал** [...] сэрэгэй нэрэзэргэ олгохо.

КПСС-эй обкомдо

РЕСПУБЛИКА ДОТОР МОДО БЭЛЭДХЭЛЭЙ ЯБАСА ТУХАЙ

Һая, КПСС-эй обкомой бюро республика дотор модо бэлэдхэлэй ябаса тухай асуудалые хаража үзөөд «Забайкаллес» комбинадай модо бэлэдхэлэй предприятинууд модо бэлэдхэхэ 1955 онойнгоо нэгэдэхи кварталай түсэбэй дүүргэлтые таһалдуулжа байна гэжэ тэмдэглэнэ.

Энэ жэлэй мартын 5-най мэдээгээр модо шэрэхэ түсэб арайхан 56 процент дүүргэгдээ. Республикын леспромхозууд январь, февраль һаранuудта үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 77 мянган кубометр модо багаар шэрээ.

Илангаяа Шулуутайн (директорынь нүхэр Тугутов, политическэ талаар тэрэниие орлогшо нүхэр Дейнеко), Баргажанай (директорынь нүхэр Хацкевич, политическэ талаар тэрэниие орлогшо нүхэр Нарицын), Хориин (директорынь нүхэр Терещенко, политическэ талаар тэрэниие орлогшо нүхэр Будаев), Байкальска (директорынь нүхэр Пронин, политическэ талаар тэрэниие орлогшо нүхэр Калинин), Сэлэнгын (директорынь нүхэр Поплевин, партийна организациинь секретарь нүхэр Дашиев) леспромхозууд илангаяа муугаар хүдэлмэрилнэ. Имагтал эдэ леспромхозууд энэ жэлдэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 72 мянган кубометр модо багаар шэрэһэн байна.

Республикын ой модоной промышленностиин предприятинууд яахадаа муугаар хүдэлмэрилнэб гэхэдэ, комбинадай хүтэлбэрилэгшэд (нүхэд Афанасенко, Потылицын гэгшэд) модо бэлэдхэлэй предприятинуудай муу хүдэлмэритэй эбсэнэ, гүрэнэй түсэбые эрхэбэшэ дүүргэхыень директорнүүдтэ шанга эрилтэ хэгдэнэгүй. Олохон леспромхозуудай директорнүүд түсэбөө дүүргэхын тулада бүхы бии байгаа арга боломжонуудаа хэрэглэнэгүй, техникые хүсэдөөр ашаглаха ба ой модоной промышленностьда хүдэлмэрилжэ байһан хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бии байгаа горьтойхон дутагдалнуудые усадхахын түлөө эрид шууд хэмжээнүүдые абанагүй.

Комбинадай предприятинуудта бии байгаа модо шэрэхэ 339 автомашинануудай оройдоол 250-нь, «КТ-12» маркын 277 тракторнуудай 207-ниинь модо шэрэлгэ дээрэ хэрэглэгдэнэ. Тиихын саана зарим предприятинуудта тракторнууд нэгэ халаанда хүдэлмэрилнэ.

Модо бэлэдхэлэй гол хүдэлмэринүүдтэ списогтэ байһан бүхы хүдэлмэришэдэй оройдоол 62 процентнь хүдэлмэрилнэ. Саг үргэлжын хүдэлмэришэдэй модо бэлэдхэлэй гол хүдэлмэринүүдтэ хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэдэг дээрэһээ, мүн ажалай муугаар эмхидхэгдэдэг ба механизмуудай муугаар ашаглагдадаг дээрэһээ үнгэрһэн хоёр һара соо нэгэ хүдэлмэришэнэй хэһэн комплексно хүдэлмэри түсэбэй 78 процентһээ дээшэлнэгүй.

Олохон предприятинуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри болон социалистическэ мүрысөөн һулаар дэлгэрүүлэгдэнэ.

Леспромхозуудта сезонно хүдэлмэришэд болон моритой хүдэлмэришэдые түсэбэй ёһоор эльгээхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абахыень уялгалһан КПСС-эй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1954 оной ноябриин 20-ной заабариин бии байбашье, олохон аймгүйсэдкомууд болон КПСС-эй айкомууд тэрэ заабариин дүүргэлтые хангананагүй. Энээнэй эсэстэ мүнөө жэлэй мартын 5-най байдалаар модо бэлэдхэл дээрэ түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор 3700 хүнэй орондо оройдоо 956 хүн, модо зөөхэ 1300 моридой орондо оройдоол 270 морид хүдэлмэрилнэ.

КПСС-эй обкомой бюро энэ асуудалаар тогтоол баталан абаа.

КПСС-эй обкомой бюро хадаа модо бэлэдхэл хүтэлбэрилгэеэ, мүн тэрэшэлэн түсэбыень дүүргүүлхын тулада леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө эрилтэеэ һуларуулаат гэжэ «Забайкаллес» комбинадай начальник нүхэр Афанасенко, тэрэнэй орлогшо нүхэр Потылицын гэгшэдтэ заагаад модо бэлэдхэхэ нэгэдэхи кварталай түсэбые заатагүй дүүргэхын тулада тэдэниие чигэжэ уялгалба:

энэ жэлэй март һарада модо шэрэхэ сүүдхэ бүриин даабари леспромхоз бүхэндэ тогтоохо;

модо бэлэдхэлэй гол хүдэлмэринүүдтэ саг үргэлжын хүдэлмэришэдые нэмээжэ олоор табиха, модо шэрэхэ автомашинануудые, тракторнуудые нэмээжэ табиха.

модо бэлэдхэлэй предприятинуудта эмхи гурим байгуулха, захиргаанайнь составта эрилтэеэ ба ажалай болон гүрэнэй журам шангадхаха тушаа эрид шууд хэмжээнүүд абтаха ёһотой.

Модо бэлэдхэлэй түсэб дүүргэлгээр гээгдэлээ усадхаха ба түрүүшын кварталай тогтоогдомол түсэбые эрхэбэшэ дүүргэхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абахыень Шулуутайн леспромхозой директор нүхэр Тугутовһаа, Итанцын—нүхэр Самсоновһоо, Сэлэнгын—нүхэр Поплевинһээ, Байкальска — нүхэр Пронинһоо, Баргажанай — нүхэр Хацкевичһээ эрилтэ хэгдээ.

Хүдэлмэриингөө хүсые, бии байгаа техникынгээ ашаглалгые һайжаруулха, үйлэдбэри болон ажал, мүн ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ ба модо бэлэдхэхэ түсэб саг болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абахыень леспромхозуудай директорнүүдые, тэдэниие политическэ талаар орлогшонорые, мүн тэрэшэлэн леспромхозуудай партийна эхин организациин секретарьнуудые партиин Обкомой бюро уялгалаа.

Модо бэлэдхэл дээрэ сезонно хүдэлмэришэд болон ашаа зөөхэ моридые эльгээхэ хэрэгтэ журамгүйгөөр, харюусалгагүйгөөр хандаһанайнь түлөө Заиграйн аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ангаровта зэмэ сонсохогдоо.

Модо бэлэдхэл дээрэ сезонно хүдэлмэришэд болон моридые саг болзортонь гаргалгые хангаха тухай правительствын заабаринуудые дүүргэлгэдэ журамгүйгөөр хандаһан тухайнь Иволгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Бурцевта заагдаа.

Тогтоогдомол түсэбэй ёһоор, табан үдэр соо сезонно хүдэлмэришэд болон моридые бэлэдхэжэ, эльгээхыень эдэ аймагуудай аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр болон КПСС-эй айкомуудай секретарьнуудһаа: Баргажанай—нүхэд Васильев, Малыгин; Байкало-Кударын—нүхэд Вторушин, Коновалов; Курумканай — нүхэд Тенетов, Раднаев; Хэжэнгын — нүхэд Цыренжапов, Балханов; Прибайкальска — нүхэд Савкин, Изанов; Зэдын—нүхэд Дабаин, Желтый; Хориин—нүхэд Рудаков, Игнатьев; Кяхтын—нүхэд Перевалов, Модогоев; Закаменай—нүхэд Гармаев, Биртанов; Ториин—нүхэд Гармаев, Дашиев; Яруунын—нүхэд Филиппов, Доржиев; Түнхэнэй—нүхэд Бельгаев, Зонхоев гэгшэдһээ шангаар эригдээ.

Баргажанай, Итанцын болон Баруун-Тарбагатайн леспромхозуудта модо отолхо нэмэлтэ фонднуудые таһалжа үгэхэ асуудалые гурбан үдэрэй болзор соо шиидхэхыень республикын Министрнүүдэй Соведтэ даалгагдаба.

1955 оной апрелиин 1 болотор Хандагайн, Хандагатайн, Черемуховско, Курбын, Эрийскэ, Итанцын леспромхозуудта ошожо хүдэлмэрилхынь тулада модо урадхуулга дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан хүдэлмэришэдһөө 150 хүнүүдые олоод, модо бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ эльгээхээр модо урадхуулгын Үдын конторын директор нүхэр Балин, мүн энэ саг соо Баргажанай леспромхоздо хүдэлмэрилхөөр 50 хүнүүдые оложо эльгээхээр модо урадхуулгын Байкальска конторын директор нүхэр Гапоненко гэгшэд уялгалагдаа.

Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха ба модо бэлэдхэхэ квартальна түсэбөө леспромхозуудай коллектив бүхэнэй эрхэбэшэ дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй айкомой нэгэдэхи секретарьнууд: Заиграйн—нүхэр Петров, Хориин—нүхэр Игнатьев, Прибайкальска—нүхэр Иванов, Баргажанай—нүхэр Малыгин, Иволгын нүхэр Эрдынеев гэгшэд уялгалагдаа.

Модо бэлэдхэхэ 1955 оной түрүүшын кварталай түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэнь практическа туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор леспромхозуудтай аймагуудта республикын советскэ ба партийна активһаа бүлэг хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые эльгээхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Парижска хэлсээнүүдтэ, германска милитаризмые һэргээн бодхоолгодо эсэргүүсэн тэмсэхэ Уласхоорондын үдэр

Ниитын түлөөлэгшэдэй суглаанууд

Мартын 10-най үдэрые парижска хэлсээнүүдтэ, германска милитаризмые һэргээн бодхоолгодо эсэргүүсэн тэмсэхэ үдэр болгохо гэһэн Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерацин уряае манай ороной ажалшад бүгэдөөрөө дэмжэһэн байна.

Парижска хэлсээнүүдтэ, германска милитаризмые һэргээн бодхоолгодо эсэргүүсэн тэмсэхэ үдэртэ зорюулжа, Союзуудай Байшангай колонно зал соо мартын 10-да болоһон ниитын түлөөлэгшэдэй бүхэмосковско суглаанда хоёр мянга шахуу хүн хабаадалсаа.

Профессиональна союзуудай Московско областной Соведэй түрүүлэгшэ В. И. Крестья суглаае нээгээ.

—Шэнэ дай һүжэрөөгшэдтэ эсэргүүсэн эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ талархажа байһанаа Европын бүхы үнэн сэхэ хүнүүд мүнөөдэр харуулжа байна,—гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Парижска хэлсээнүүд, мүн германска вермахтые һэргээлгэ хадаа Европын ажалшадта үзэгдөө дуулдаагүй хохидол ушаруулха байна. Америкын Холбоото Штадуудай хархис, эзэрхэг түримхэй гадаадын политика хадаа уласхоорондын түгшүүрилые хурсадуулжа, Европын, Азиин ба дэлхэйн бусадшье районуудай арадуудай аюулгүй байдалда гай түбэг ушаруулжа байна.

Парижска хэлсээнүүдтэ, германска милитаризмые һэргээн бодхоолгодо эсэргүүсэн тэмсэхэ Уласхоорондын үдэр хадаа эб найрамдалай түлөө бүхэдэлхэй дээрэхи хүдэлөөе шангадхалгада шухала туһа нэмэри болохо байна гэжэ нүхэр Крестьянинов хэлээ. Шэнэ дайнда бэлэдхэлгэдэ эсэргүүсэн эдэбхитэйгээр тэмсэхээр эрид шиидэнги байһанаа Европын бүхы арадуудтай хамта советскэ хүнүүд мүнөөдэр мэдүүлжэ байна. Эб найрамдалые сахихаһаа, оронойнгоо экономико болон культурые саашадань хүгжөөхэһөө ондоо ямар нэгэн хүсэл эрмэлзэлгэ советскэ хүнүүдтэ үгы юм.

Сталинай нэрэмжэтэ автозаводой заводской комитедэй түрүүлэгшэ Н. Т. Грузинцевта үгэ үгтэбэ.

Эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые бэхижүүлгэдэ советскэ хүнүүд бүхы хүсэеэ зорюулна гэжэ оратор мэдүүлээ. Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай интересүүдтэй зохилдуулан тэдэнэр арадуудай хоорондохи харилсан ажаллалгые бэхижүүлхын ба үргэдхэхын түлөө тэмсэнэ. Советскэ арадые ямаршье заналтаар, ямаршье буу зэбсэгээр айлгажа болохогүй юм. Манай арад ниилээд ехэ юумэ хараһан, ниилээд ехэ юумэ тэсэжэ гараһан байна. Советскэ арад ямаршье заналтаһаа айдаггүй. Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталалгые, Баруун Германиие дахин зэбсэглэлгые, шэнэ дайе һүжэрөөлгые бидэнэр буруушаанабди.

«Трехгорная мануфактура» гэжэ комбинадай бүд нэхэгшэ В. Е. Федорова, академик Н. В. Цицин, багша Т. К. Осипова, СССР-эй арадай артистка Е. Н. Гоголева, Московско гүрэнэй университедэй студентка Л. Д. Чайнова, уранзохёолшо К. А. Федин гэгшэд суглаан дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ. Советскэ арад ямаршье заналтаһаа айнагүй, өөрынгөө хүсэндэ найдана, дайе һүжэрөөгшэдтэ эрид сохилто үгэхөөр бэлэн байна гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

Суглаан нэгэн дуугаар резолюци баталан абаа. Парижска болон лондонско хэлсээнүүдые эрид буруушааһан, немецкэ вермахтые һэргээлгэдэ эсэргүүсэжэ, нэгэдэмэл, эб найрамдалда дуратай, демократическа Германиие байгуулхын, Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха ябадалые хангахын түлөө эрид тэмсэжэ байгаа Европын бүхы арадуудтай һаналаа нэгэдэжэ байһанаа мэдүүлһэн тухай резолюци соо хэлэгдэнэ.

Кировскэ заводой токарь-наладчик В. Я. Карасев Ленинградай олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэжэ, дай һүжэрөөгшэдые эрид шууд буруушаагаа.

—Советскэ хүнүүд уласхоорондын событинуудые анхаралтайгаар адаглан хараха зуураа, шэнэ дайе һүжэрөөгшэдэй түсэбүүдыень эрид буруушаана,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. —Атомна болон водородно зэбсэг хорихо ба үгы хэхые, шэнэ дайнай аюулые зайсуулхые эрижэ байһан баатарлиг арадуудай голос дэлхэйн бүхы оронуудта соностоно. Хүн зониие олоорнь хюдадаг буу зэбсэгээр маниие айлгахамнай гэжэ американо-английска атомщигууд бү һанаг лэ. Өөрыгөө хамгаалжа шадаха байһанаа советскэ арад Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ харуулһан байгаа. Бидэнэр мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэтэй болообди. Эзэрхэг түримхэйшүүл манай хүсэтэй байһые һанажа байг лэ!

Советскэ Союзай Герой Маншук Маметовагай эхэ А. С. Маметовагай хэлэһэн сэдьхэл хүдэлгэмэ үгые Алма-Атагай олониитын түлөөлэгшэд ехэ анхаралтайгаар шагнаа.

—Үнгэрэгшэ дайе һүжэрөөжэ, олон миллион хүн зондо гашуудал зоболон ушаруулагшадые бидэнэр мартаагүйбди,—гэжэ тэрэ хэлээ. —Инаг басагаяа дайнда алдаһан эхэ байһан туладаа, түрэлхидөө дайнда алдаһан бүхы эхэнүүдэй үмэнэһөө би хэлэнэб. Атомна зэбсэгэй запасуудые үгы хэхэ, мүн тэрэниие үйлэдбэрилгые хорихо ябадалые хүн түрэлтэн туйлаха ёһотой.

Парижска хэлсээнүүдтэ, германска милитаризмые һэргээн бодхоолгодо эсэргүүсэн тэмсэхэ уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан олониитын түлөөлэгшэдэй бүхэгородской суглаанууд Киевтэ, Минскдэ, Сталинградта, Ригэдэ, Ташкентдэ, Ашхабадта, Вильнюстэ, Петрозаводскдо, Кишиневто, мүн ороной бусад городуудта болоо. Резолюцинууд хаа хаанагүй туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абтаа. Парижска хэлсээнүүдые эрид буруушааһан тухай, Советскэ Союзай хүсэ шадалые саг үргэлжэ бэхижүүлгэдэ советскэ хүнүүдэй бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхээр бэлэн байһан тухай тэдэ резолюцинууд соо хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

Багшанарай эдэбхи

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын дунда һургуулиин багшанар ажалшадай дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулна. Тэдэнэр малай фермэнүүд, гүүртэнүүд, бригаданuудта ошожо элдэб темэнүүдээр лекци, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, лозунг, плакадуудые зуража үгэдэг байна.

Февраль һарын туршада һургуулиин багшанарай коллектив хамта дээрээ 12 хөөрэлдөө ба элидхэлнүүдые үнгэргөө. Жэшээлхэдэ, багшанар Н. И. Зяблов МТС-эй механизаторнуудта, Л. Ц. Жамьянова Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо «Һара ба наранай хиртэлгэ» гэһэн темээр лекцинүүдые уншаа.

Мүнөө багшанар КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй, мүн СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин шиидхэбэринүүдые колхознигуудта ойлгуулжа байна. Тэдэнэр нютагай байдалһаа жэшээ абан хөөрэлдөөнүүдээ һонирхолтойгоор, ойлгосотойгоор үнгэргэнэ.

Б. Цыренов.

Нэгэ фермэдэ

Хэжэнгын аймагай Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой ОТФ-е даагша нүхэр Б. Рабданов хонишодойнгоо дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэнэ. Фермын хонишод парти, правительствын тогтоолнуудтай танилсажа, урдаа табигдаһан зорилгонуудые гүйсэд ойлгоод, ажалдаа харюусалгатайгаар хандана. Тиимэһээ фермынхид үбэлжэлгэеэ эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, хонидоо нэгэшье хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулжа байна.

Фермын түрүү хонишон комсомолец Д. Цыбиков 400 эхэ хони даажа абанхай. Мүнөө нүхэр Цыбиков 200 гаран хурьга абаад, кошарно-базова аргаар хоролтогүйгөөр тэнжээжэ байна.

Нүхэд Б. Будаева, Ш. Цыбжитов, Б. Дашиев ба бусад мүн лэ һайнаар ажаллана. Хонишон Б. Будаева сомоной Соведэй депутадаар һунгагдаа.

Фермын хонишод хонидойнгоо ашаг шэмые бүри дээшэлүүлхын, тоо толгойень улам олошоруулхын түлөө эршэмтэйгээр оролдоно.

Н. Токтохоев.

Механизаторнуудай амжалта

Яруунын аймагай Эгэтын МТС-эй механизаторнууд хүдөө ажахын машинануудые заһабарилжа дүүргэбэ.

Мүнөө МТС-эй механизаторнууд комбайн болон бусад үбһэ, таряа хуряалгын машинануудые заһабарилжа захалаа.

Тиин заһабарилгынгаа шанарые улам һайжаруулхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлэн хүдэлмэрилнэ. Илангаяа электро-гагнууршан И. Чагровой, токарь И. Уваров, түмэршэ дархан Б. Дондуков гэгшэд оролдосотой ажалаараа жэшээ харуулна.

Ц. Ринчинов.

Барилгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха

Улан-Удын ород драмын театр соо барилгашадай республиканска зүблөөн һаяхан болобо. Зүблөөндэ аймагуудай, городуудай барилгын организацинуудай хүдэлмэришэд хабаадалсаа. Эндэ «Барилгашадай бүхэсоюзна зүблөөнэй дүн ба республикын барилгын организацинуудай хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха тухай» асуудалаар КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **Г. И. Климов** элидхэл хэлэһэн байна.

—Орон доторнай дайнай хойто жэлнүүдтэ,—гэжэ элидхэлшэ үгэеэ эхилнэ,—барилга үзэгдөөгүй ехээр хэгдэжэ байна. Шэнэ барилгануудта мүнгэн зөөри жэл ерэхэ бүри улам ехээр һомологдоно. Парти, правительство барилгын хүдэлмэриие хаа хаанагүй үргэдхэхэ, һайнаар ябуулха хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулна. Нүхэр Н. С. Хрущев үнгэрэгшэ жэлэй эсэстэ болоһон барилгашадай зүблөөн дээрэ хэһэн элидхэл соогоо барилгые бүхы хэмжээгээр һайжаруулха, барилга дээрэ индустриальна арга үргэнөөр хэрэглэхэ талаар шухала зорилгонуудые табяа. Индустриальна аргаар барилга хэхэдээ түмэр-бетон, хабсаргагдадаг блогуудые үргэнөөр хэрэглэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол соо мүн хэлэгдэнэ.

Манай республикын хүдөө нютагууд болон городуудта һүүлэй жэлнүүдэй туршада барилгын ехэхэн ажал эрхилэгдэжэ байна. Колхозууд болон совхозуудта малай типовой байранууд, силосно түхеэрэлгэнүүд, городуудта, леспромхозуудта байрын гэрнүүд, Культурын байшангууд, больницанууд, һургуулинууд баригдана. 1954 ондо республика дотор хэгдэжэ байһан барилгые 1946 онойхитой сасуулбал 8 дахин ехэ байгаа.

Барилгын эды ехээр хэгдэжэ байбашье, дутагдалнууд ниилээд олон, барилга бүхы дээрээ тон хангалтагүй. «Бурмонголгорстрой», «Джидострой» трестнүүд барилгын хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха дүүрэн арга боломжотой байһан аад, бодото дээрэ ехэ муугаар хүдэлмэрилнэ. Машина зэмсэгүүдынь дүүрэн хүсэөрөө ашаглагданагүй. Хүдэлмэришэдэй хүсэл оролдолго, бии байгаа резервүүд хүсэдөөр хэрэглэгдэдэггүй байһаар. Баригдажа байһан гэр байранууд хараалагдаһан саг болзор соогоо ашаглалгада үгтэдэггүй байна.

Промышленна ехэ ехэ предприятинуудай барилгын организацинууд хүдэлмэришэдэй байра, үйлэдбэрин түхеэрэлгэнүүдые бариха, заһабарилха даалгабаринуудаа унжагайруулна. Жэшээнь, Городок городто водопровод, мяха-консервын комбинадта—холодильник удаан саг соо баригдажа байбашье, дууһагдахань үшөөл үды.

Ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан новаторнууд республикымнай барилгашадай дунда олон. Галуута-Нуурай барилгын управлениин модошо дархан нүхэр Будажапов, Джидостройн шулуушан нүхэр Булемов болон бусад эршэтэ ажалаараа бусадта эрхим жэшээ харуулна. Теэд иимэ новаторнуудай хүдэлмэриин түрүү дүй дүршэлнүүдые бүгэдын шадабари болгодоггүймнай тон гэмшэлтэй. Тэрэшэлэн оронойнмнай түрүү барилгашадай үргэнөөр хэрэглэжэ байһан, хирпиисэ табилга дээрэ табан хүнэй хамтараад түргэнөөр хүдэлмэрилдэг арга манайда дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

Барилга дээрэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гээшэ түрүүшын зорилго болоно. Тэрэнэй тулада барилгашадай шадабари мэргэжэл саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ тон шухала. Мастернууд, прорабууд техническэ һуралсал эмхидхэжэ, штукатуркада, хирпиисэ ябталан табилгада хүдэлмэришэдые олоор һургаха ёһотой. Тиигээ хадаа бидэнэр һайн шанартайгаар баригдаһан гэр байрануудые ажалшадта тушааха байнабди.

—Барилгашадай хүдэлмэриин эгээл ехэ дутагдал юуб гэхэдэ,—гэжэ элидхэлшэ үгэеэ саашадань үргэлжэлүүлнэ,—индустриальна комплексно аргануудые хэрэглэнэгүйбди. Хүршэ областьнуудайнгаа барилгашад шэнэ аргаар үнинэй хүдэлмэрилжэ байхадань, бидэнэр хуушанайхяараа ажалланабди. Манайда түмэр-бетон, панельнэ конструкцинууд үйлэдбэрилэгдэнэгүй. Тэдэниие үйлэдбэрилхэ арга гүйсэд бии. «Бурмонголгорстрой» трест (эрхилэгшэнь нүхэр Чаадаев) түмэрбетон, шлако-блок үйлэдбэрилхэ полигон хоёрдохи жэлээ барижа байбашье, дүүргэхэнь үшөөл үды.

Республикымнай архитекторнууд, проект зохёогшод хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Хэндэшье хэрэггүй элдэб орёо, үлүү ехэ гоёолтонуудтай архитектура зохёожо, гүрэнэй мүнгэн зөөри ехээр гаргашална.

Хүдөө нютагуудтахи барилга тухай хэлэхэ болоо һаа, 1954 оной түсэб оройдоо 51 процент дүүргэгдэ. Хүдөө ажахын министерство МТС-үүдтэхи барилгануудта анхарал хандуулнагүй. Энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэнэй ехэнхи хубинь хэрэглэгдэнгүй үлөө. Тиихэдэ колхозуудта малай байра, силосно башнинуудые барилга бүри муугаар ябуулагдана. Үхэр мал үсхэбэрилхэ түсэбэй ехээр дээшэлүүлэгдээд байхада типовой байрануудые олоор, түргөөр, һайн шанартайгаар барихые эригдэнэ. Энэ хэрэгтэ промышленна предприятинуудай барилгашад туһаламжа үзүүлжэ байна.

Элидхэлшэ барилгашадай дунда политическэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһаниие шангаар шүүмжэлээ. Партийна, комсомольско, профсоюзна организацинууд социалистическэ мүрысөө һулаар эмхидхэнэ, ханын газетэнүүд үсөөн гаргагдана. Показателиин доскада мүрысөөнэй дүн гаргагданагүй. Эдэ бүгэдын түлөө партиин Улан-Удын, Гусиноозерско, Городокско горкомууд зэмэтэй. Элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд ойрын сагта усадхагдаха ёһотой. Партийна организацинууд табадахи табанжэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ барилгашадые үргэнөөр хабаадуулха зэргэтэй.

Үгэ хэлэлгэ боложо, Галуута-Нуурай барилгын управлениин начальник нүхэр **Черныш** иигэжэ мэдүүлбэ:

—1954 ондо шахтёрнуудта гэр байрануудые болон бусад барилгануудые хэхэ түсэбөө 76 процент дүүргээбди. Иимэ хангалтагүй хүдэлмэриин шалтагаан юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэдэй хүсэн бага, ажалай эмхидхэл һула байгаа. Эдэ дутагдалнуудые усадхаха арга бии. Хэрбээ рудоуправлениин зарим шахтануудта үлүү байһан хүдэлмэришэдые барилгын управленидэ үгөө һаань, хүдэлмэришэдөөр дүүрэн хангагда… байнабди.

Барилгые түргэн аргаар ябу… хын тулада хирпиисэ, сонхын ра… үүдэн болон бусад хэрэгсэлнүү… элбэгээр бэлэдхэхэ шухала. Т… хын тулада, хирпиисын заводо… хэрэгсэлэй комбинадай барил… һаяар дүүргэхэ байнабди. Мүн… ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдн… механизацилагдана. Нёлондо ж… дэ түсэбөө дүүргээгүйшье һаа, … жэлэйнгээ даалгабариие боло… һоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялг… бэелүүлхэмнай лабтай.

—Январь һарада бидэнэр ко… плексно бригада эмхидхэжэ, хэ… хүнүүдые ондоо ажалда табиха а… олообди,—гэжэ «Бурмонголго… строй» трестын 3-дахи участо… парторг нүхэр **Татарников** хэлэ… Тус бригадада барилгада хэрэ… мэргэжэлтэд—штукатурщигууд, … луушад, модошо дархашуул, шэрд… шэд болон бусад олон. Ингэжэ ш… аргаар хүдэлмэрилжэ эхилһээр а… лайнгаа бүтээсые ниилээд дээшэ… лээбди. Комплексно бригадануу… участок бүхэндэ эмхидхэхэ хэрэ…

Городтохи барилгануудай е… удаардаг шалтагаанинь юуб г… дэ, барилгын гол материал боло… хирпиисын шанарай муу дээрэ… болоно. Дээдэ-Березовкын хирп… сын заводууд продукцинга… рые һайжаруулхын тулада ямар… тэмсэл хэнэгүй. Улан-Удын Гор… вет хирпиисын заводуудай хүдэ… риие һайжаруулха хэмжээ абана… Тэрэшэлэн городой партийна, сов… скэ хүтэлбэрилэгшэд барилгын у… тогуудай хүдэлмэриие шалгажа, … тагдалнуудыень элирүүлнэгүй.

БМАССР-эй Министрнүүдэй … ведэй дэргэдэхи колхозно барил… управлениин главна инженер нү… **Костогрыз** колхозуудтахи бари… нуудай хангалтагүйгөөр ябуулаг… жа байһаниие тэмдэглээ. Байкал… Кударын ба бусад аймагуудта м… гэн зөөри ехээр гаргашалагдаһ… аад, хэгдэһэн барилгануудынь … бага. Малай байранууд табигдаһ… проектын ёһоор баригданагүй. К… хозуудта барилгашадай саг үрг… жын бригадануудай эмхидхэгдэ… дээрэһээ барилгын хүдэлмэри һа… на. Колхозууд, МТС-үүдые шеф… абаһан промышленна предприя… нууд барилганууды хэхэ гэжэ … түсэбүүдые хараалаад, тэрэнээ … удаанаар бэелүүлнэ.

—1949 онһоо хойшо аймаг до… най хонинoй 73, гахайн 31 байр… бани, колхознигуудай 163 гэр … ригдаа,—гэжэ Бичурын аймгүй… комой хүдөөгэй ба колхозно бар… гын таһагые даагша нүхэр **Гам… цум** хэлэбэ.—Энэ үшөөл бага гэ… Барилгын хүдэлмэриие бүри … нөөр ябуулха аргатайбди. Гэбэ… худалдаа наймаанай органи… нууд цемент, шифер, извёстко бо… бусад материалнуудаар дутаана.

Тэрэшэлэн нүхэд **Курдюков**, … **даев**, **Глаголев** болон бусад ха… 16 хүн үгэ хэлээ. Зүблөөндэ хаб… дагшад республикынгаа бүхы бар… гашадта Хандалга баталан абаа.

Коммунистнуудай политическэ һуралсалые хүтэлбэрилнэгүй

—Мүнөө жэлдэ коммунистнуудай политическэ һуралсал аргагүй муугаар эмхидхэгдэжэ байна. Манай эндэхи олохон коммунистнууд хаанашье һуралсадаггүй. Рудоуправлениин партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Орехов партийна гэгээрэлэй системэдэ эмхидхэгдэһэн кружогууд болон политһургуулинуудые бодотоор хүтэлбэрилнэгүй, гэжэ үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь һара соо болоһон тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ Галуута-Нуурай рудоуправлениин партийна организациин коммунистнууд шүүмжэлээ һэн.

Гэбэшье, коммунистнуудай эдэ шүүмжэлэл, ажаглалтануудые эндэхи партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Орехов саашанхи хүдэлмэридөө хараадаа абаагүй. Коммунистнуудай политическэ һуралсалые хүтэлбэрилдэггүй зандаа. Тус партийна организацида партийна һуралсалай жэлэй эхилхэдэ 156 коммунист политһургуулинуудта, кружогуудта ба бэеэ даагаад һуралсаха гэжэ тодорхойлогдоһон байгаа. Мүнөө шалгаад үзэхэдэ аяар 57 коммунист хаанашье һуралсанагүй.

Эндэхи партийна организаци үдэшын 2 партийна һургуули, партиин түүхын хуряангы курсые шудалха 5 кружок, 2 политһургуули эмхидхэһэн юм. Теэд эдэнэй нэгэнииншье һуралсалай заняти үнгэргэхэ түсэбөө дүүргэнэгүй. Жэшээлхэдэ, нүхэр Звягинай хүтэлбэрилдэг, партиин түүхые шудалха гол түхэлэй кружок һуралсалай жэлэй эхинһээ хойшо оройдоо дүрбэн заняти үнгэргөө. Нүхэр Голушкогой хүтэлбэрилдэг кружок оройдоо хоёр заняти үнгэргэһэн байна. «Танай хүтэлбэрилдэг кружогто заняти юундэ таһалданаб?» гэжэ асуухада нүхэр Голушко гэгшэ иигэжэ харюусана: «Үсөөн коммунистнууднай занятинуудта ерэнэ. Зарим нэгэниинь хаа яа ерэхэдээшье пропагандистын хэлэһэниие һайса шагнадаггүй юм».

Үнэхөөрөө нүхэд Голушко ба Звягин хоёрой үнгэргэдэг занятинуудта олон хүн ерэхэеэ болишоо. Энээндэ нэн түрүүн пропагандистнууд өөһэдөө зэмэтэй гээшэ. Яахадааб гэхэдэ, коммунистнууд нүхэд Голушко ба Звягин гэгшэд кружогуудые хүтэлбэрилхэ уялгаяа тон муугаар дүүргэнэ. Эдэнэр ээлжээтэ занятинуудтаа һайса бэлэдхэнэгүй. Һуралсагшадта хэлэжэ үгэхэ материалнуудаараа конспект табидаггүй, тиимэһээ эдэнэр өөһэдөөшье һуралсалай материалнуудые муугаар мэдэдэг. Жэшээнь, пропагандист нүхэр Звягин крепостной эрхые Россида болюулһан тухай хөөрэжэ үгэхэдөө, ямар шалтагаануудһаа үндэһэлжэ энэ эрхые болюулһан тухайнь хэлэжэ үгөөгүй, өөрөөшье энээн тухай һайса мэдэхэгүй байба.

Пропагандист нүхэр Екенин В. И. Ленинэй «Коммунизмдахи «зүүнэй» үхибүүн ёһоной үбшэн» гэжэ зохёол тухай кружогой ээлжээтэ заняти дээрэ хэлэжэ үгэхэ ёһотой байһан аад, өөрөө энэ зохёолые шудалаагүй дээрэһээ, һуралсагшадта энэ темээр юушье тайлбарилжа үгөөгүй. Зүгөөр энэ зохёолые гэртээ үзэхыень дурадхаһан байха юм. Иимэрхүү баримтанууд бэшэшье пропагандистнуудай хүтэлбэрилдэг кружогууд болон политһургуулинуудта олон үзэгдэнэ.

Эндэхи партийна организациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн зарим кружогууд тарашоо. Жэшээлхэдэ, медсанчастиин коммунистнуудай һуралсадаг кружок хүдэлмэрилхэеэ болёо. Юуб гэхэдэ, кружогые хүтэлбэрилжэ байһан нүхэр Н. Ф. Головизинай ондоо тээшээ ошоходонь тэрэнэй оронд пропагандистаар хүдэлмэрилхэ хүниие олоогүй бшуу. Рудоуправлениин парторганизациин секретарь нүхэр И. П. Орехов дээрэ дурсагдагша кружогые хүтэлбэрилэгшын ондоо тээшээ ябаһыень һайн мэдэжэ байгаад, орондонь пропагандистые мүнөө болотор томилоодүй.

Партийна гэгээрэлые эмхидхэлгэдэ һайн дуранай гурим сахиха заабариие эбдэһэн хэдэн баримтанууд эндэ элирүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, гурбадахи шахтын коммунистнууд партиин түүхые шудалха гол түхэлэй кружогто һуралсаха дуратай байһан юм. Гэбэшье, нүхэр Ореховой захиралтаар политһургуули эндэ эмхидхэгдэһэн байна.

—Манай шахтын олонхи коммунистнууд партиин түүхые шудалха дуратай байһанаа һуралсалай жэлэй эхилхэһээ урда партийна организацида, тэрэнэй секретарь нүхэр Ореховто мэдүүлһэн байгаабди. Теэд нүхэр Орехов манай дура хүсэлые хараалаа абаагүй. Гурбан жэлэй турша соо политһургуулида һурахада һонигүй болошоо,—гэжэ эндэхи партийна организациин коммунистнууд хэлсэдэг. Тиихэдэ бэеэ даагаад һураха дуратай коммунистнуудые кружогто орохые баадхаһан байгаа. Коммунистнууд нүхэд Калинин, Лобыцын Коробликов, Кандрашов гэгшэдэй бэеэ даагаад һурахаяа байтарнь юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ кружогто орохые баадхаа һэн. Мүнөөдөө эдэ коммунистнууд бэеэ даагаадшье, кружогтошье һуралсанагүй.

Нэгэл лэ кружогто зарим коммунистнуудай 4—5 жэл соо һуража байһан ушар үзэгдэнэ. Коммунистнууд нүхэд Миронов, Миронова, Хайдуков, Тоболоев гэгшэд үдэшын партийна һургуулида аяар 6-дахи жэлээ һуража байна. Тиихэдэ коммунист нүхэр Бабичев партиин түүхын хуряангы курсын 8—14-дэхи бүлэгүүдые табадахи жэлээ «шудалжа» байна.

Эдэ бүхы дутагдалнууд юун дээрэһээ гараа б гэхэдэ, партийна организаци коммунистнуудайнгаа политическэ һуралсалые бодотоор хүтэлбэрилнэгүй, кабинедтээл һанаа амар һуужа байдаг. Партийна организаци һуралсалай жэлэй эхилхэһээ хойшо коммунистнуудай политическэ һуралсал тухай асуудал зүбшэн хэлсээгүй.

Партийна организациин секретарь нүхэр Орехов кружогуудай хүдэлмэриие наринаар хинадаггүй, хүтэлбэрилэгшэдтэнь шанга эрилтэ хэдэггүй байна. Нүхэр Орехов һуралсалай жэлэй турша соо кружогой занятинуудта нэгэтэшье байлсаагүй, нэгэшье заняти шалгажа үзөөгүй. Харин тоо мэдээнүүдые телефоноор суглуулжа һуудаг зантай. Хэды коммунистнуудай юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлхэ һургуулинуудта һурадаг, марксистско-ленинскэ теориие бэеэ даагаад шудалдаг байһаниие нүхэр Орехов бүри мэдэхэгүй шахуу байшаба.

Рудоуправлениин партийна организациин бюро политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг коммунистнуудта ямаршье хэмжээ абанагүй, пропагандистнуудай хүдэлмэриие хинан шалганагүй, муугаар хүдэлмэрилдэг пропагандистнуудые партийна харюусалгада хабаадуулнагүй.

Партиин айкомой дэргэдэ саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ пропагандистнуудай семинар эмхидхэгдэнхэй. Теэд энэ семинарай занятинуудта эндэхи партийна организациин пропагандистнууд оройдоо хабаададаггүй. Һуралсалай жэлэй эхилһэнһээ хойшо энэ семинарай заняти гурба дахин болоо. Гэбэшье, эндэхи 12 пропагандистын арай гэжэ гурбаниинь эдэ занятинуудта байлсаа. Пропагандистнууд нүхэд Голушко, Головко, Крешетов гэгшэд семинарска занятинуудта нэгэшье ерээгүй. Тиихэдэ пропагандист нүхэр Звягин семинарта оройдоол нэгэ дахин байлсаа.

—«Танай тэндэхи пропагандистнууд ямар шалтагаанһаа семинарска занятинуудта ерэнэгүйб»,—гэжэ нүхэр Ореховһээ асуухада иигэжэ харюусаа һэн:

—Аймагай центртэ болодог семинарнуудта ябаха дулаан машина байдаггүй. Ашаанай машинаар һуу… ха гэхэдээ манай пропагандист… дахагүй юм. Намайешье даха… гөөр 25 километртэ ошо гээ һа… арсаха бэлэйб.

Галуута-Нуурай рудоуправлен… коммунистнуудай политическэ … ралсалай иимэ муугаар эмхидхэ… һэниие КПСС-эй Сэлэнгын ай… тэрэнэй пропаганда ба агита… таһаг һайса мэдэнэ. Энэ асууда… партиин айкомой бюро январ… эхээр заседани дээрээ зүбшэн … сээ һэн. Энэ асуудалаар абта… шиидхэбэриие дүүргэлтэ бол… айкомой пропаганда ба агита… таһагай хүдэлмэришэдэй хэн … ниинь эндэ ерэжэ, коммунистну… марксистско-ленинскэ һуралса… эмхидхэлгэдэхи дутагдалнуу… усадхалгада эндэхи партийна ор… низацида туһалха ёһотой ба… Теэд айкомой пропаганда ба аг… циин таһаг иимэ туһаламжа … лээгүй. Энэ таһагай хүдэлмэри… нүхэд Попов, Эрдынеев гэгшэд … комой бюро дээрэ асуудал зүб… хэлсэгдээ, тогтоол абтаа гээд һа… гаа амаршоо.

— Һунгуулиин кампани үнгэр… дэжэ байһан аад, коммунистну… политическэ һуралсалые шал… саг олдодоггүй байгаа,—гэжэ … Попов мэдүүлнэ.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдал… дые дары усадхажа, партийна г… рэлэй системэдэхи һуралсалай … лые амжалтатайгаар түгэсхэхы… лөө тус партийна организаци … сэхэ ёһотой.

Б. ШИРЕТОРО…
манай корреспон…

МАЛАЙ АШАГ ШЭМЭ ЯАБАЛ ДЭЭШЭЛХЭБ?

(Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малшад хөөрэнэ)

Кяхтын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз нийтынгээ ажахые эрид хүгжөөхэ ехэхэн арга боломжотой. Сухэ голые зубшаһан нуга тохой, түргэн уужам тала дайда хадаа ашаг шэмэ ехэтэ малажал, илангаяа һаалиин үнеэдые үсхэбэрилхэдэ тон зохистой газар юм. Малай тэжээлэй бааза байгуулхын тулада Сүхэ голой уһа гаргажа, хэдэн зуугаад гектар талмайтай сабшалангай газар болгохо арга бии. Эндэхи газар хужартай, нарин, шэмэтэй ногоотой. Бэрхэшээлэн малда һайн байрануудые бариха модоор элбэг.

Энэ колхозой малшад «Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлхэ талаар ямар арга боломжотой, юу хэжэ байһан тухайгаа хөөрэнэ.

Малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ шухала асуудалнууд

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна нэгэдэхи фермын ахалагша һаалиншан Янжима Доржиева колхозой тогтоһонһоо хойшо фермэ дээрэ таһалгаряагүй хүдэлмэрилһэн, ехэ дүршэл ехэтэй һаалиншан юм. Фермэ дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан энэ үе соогоо 330 тугал абаад, бүгэдыень бүтэнөөр түлжүүлжэ, колхозойгоо һүрэгтэ табиһан байна. Һаалиин һүн тухайнь хэлэхэ болоо һаа, олонхинь алдагдашанхай.

Тэрэ хадаа даажа байһан малаа жэлэй дүрбэн сагта ямар аргаар харуулалха, хайшан гэжэ эдеэлүүлхэ, һаалха тухайгаа һайса мэдэнэ. Һаалишан Янжима хүгшэн түл абалга шэнэ арга хоёрдохи жэлээ хэрэглэжэ байна. Тугалнуудые эхэнь һалгаажа түлжүүлхэдээ һүнэй шанар, үнеэдэй һү үгэлгые нилээд дээшэлүүлбэ.

— «Хүрэгшэн» гэжэ үнеэнэй тугалань хүхүүлжэ һаадаг байхадамнай тэрэнэй тоһолиг 1,7 процент байгша һэн. Мүнөө 4—4,5 процент хүрэбэ. Үнеэдэнь тугал табижа эбилгэхэдэ тэрэнэй һайн, тоһолиг һүсынь хүхэ хүрэхидэг байна. Хэрбээ зан муутай үнеэн байгаа һаа, эбилтэрээ һүнэйнгээ хахадые хүхүүлжэрхидэг байха юм, — гэжэ нүхэр Доржиева хөөрэнэ.

Үнеэнһээ һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө тэрэ ехээр тэмсэнэ. Тэжээлээ буйлуулжа, һайн шанартай болгожо эдюулдэг байна. Мүнөө нүхэр Доржиевагай үнеэд дунда зэргээр 7 литр хүрэтэр һү үгэнэ. Зарим үнеэдһээнь 10 литр хүрэтэр һүн гаранэ.

— Малда эдюулхэ үбһэ хомортой даа, хайшан гээд ехэ һү һааха гээшэбибди, — гэжэ зарим һаалишад хэлэдэг. Тэрэ тон буруу. Малда тэжээл буйлуулжа үгөөгүйдэ ямар һү гараха һэм. Колхозой хоёрдохи гүүртые абаад үзээе. Тэрэ гүүртын 37 үнеэ һаагаад, хамта дээрээ литр һү һаана гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 2 килограмм һү абана. Тэдэнэр үбһэ, солоомоёо хэршэжэ, дэбтээжэ, талха гурилтай худхажа, буйлуулжа эдюулхэеэ яанаб. Үбһэ, солоомо хашаа соо үрижэрхихэдэ малда ямар шэмэ халдахаб. Хужар тэжээлдэнь дабһа эдюулхэеэ яана гээшэб. Үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхэ тухай эроолдодоггүй аад, һаалиишад дуулхэ юумэн хомор гэжэ шалтаг барихань юун гээшэб,—гэжэ Янжима хүгшэн гэмэрнэ.

Нёдондо тариһан хартаабха, турнепсэнь һайн ургаса үгөөгүй. Сабшалангаһаа бага ургаса абтана. Тэрэнэй шалтагааннне колхозой хүтэлбэрилэгшэд газар муутайбди гэжэ буруугаар тайлбарилна. Сүхын уһа гаргаа хадаа 2000 гектар сабшалан уһалагдаха, мүн манай фермэһээ зүүлжэ километр тухай газарта овощь, хартаабха тариха һайн газар бии. Тэндэ 1939 ондо огород тарьяад, һайн ургаса абтаа бэлэй. Тиихэдэ тэндэхи нуурай уһа эрьюулгээр татуулжа гаргаад, огородоо уһалаа һэмди. Тэрэ эрьюулгэ мүнөөшье бии. Корнеплод, кукуруза болон тэжээлэй бусад культурануудай тарилга үргэдхэжэ, малаа шэмэтэ һайн тэжээлээр хангажа, ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхэ байнабди, — гэжэ колхозой эрхим һаалишан хөөрөөгөө дүүргэнэ.

Хонидой үүлтэрые һайжаруулха

Ехэ-Нугын энэ колхоз хони үсхэбэрилхэ барагдашагүй баян арга боломжотой. Хони барихада таатай тала, губи газар байдаг. Тиимэ газар Ехэ-Нугада, Царамда, Харьяастада болон бусад нютагуудта бии.

— Манай эндэ нарин, нарибтар нооһотой хонидые үсхэбэрилхэдэ али зэргын ашатай байһые нүхэр Мункуевай даадаг отарын хүдэлмэри харуулна. Хэдэн жэлэй саада тээ энэ отарада хүдэлжэ байхадаа нүхэр Мункуевтай хамта нютагай үүлтэрэй эмэ хонидые һайн үүлтэрэй хусада табиһан байгаабди. Мүнөө тэрэ отарада 229 толгой нарин ба нарибтар нооһотой хонид, 15 хусанууд тоологдоно. Хэрбээ энэ отара 1952 ондо 500 толгой хонидһоо 4000 түхэригэй олзо оруулһан байгаа һаа, нёдондо 340 толгой хонидой ноохо тушаалгаһаа 30600 түхэригэй олзо оруулаа. Эндэ хонидынь һайнаар үбэлжүүлэгдэнэ. Энэ хадаа отарын хонишод М. Мункуева, Р. Шагжиева гэгшэдэй оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилһэнэй аша үрэ мүн. Тэдэнэр үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэһэн байгаа,—гэжэ хонидые искусственнаар үрэжүүлэгшэ техник Должима Цыренжанова хөөрэнэ. Мүнөө отарын хонид олоороо хурьгалжа эхилээ. Тэндэ 150 хурьгад абтаад, гарзагүйгөөр мал болгогдожо байна. Хурьгадынь кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэжэ байнхай.

Колхозой бүхы отаранuудта мүнөө жэлэй үбэлжэлгэ бэрхэшээлтэйгээр үнгэргэгдэжэ байбашье, Мункуевай отарын хонишод малаа тобир тарганаар ондо оруулжа байна. Үбһэ тэжээлээ наринаар, үрин хороонгүй, кормушкануудта хэжэ эдюулнэ. Муудаһан хонидоо илгажа, тусгаар харууһалгада табина.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ эмхидхэгдэһэн нүхэр Цоктоевагай даадаг отарада 1954 оной июль, август һарануудта 500 толгой хонид искусственнаар ороондо оруулагдаа һэн. Тэрэ отарынхид мүнөө 170 хурьгатай болоод байна. Хонидые искусственнаар ороондо оруулхада һубайруулгань үсөөрдэг, мүн хонидой үүлтэр һайжаруулагдадаг гээшэ. Мүнөө түрэһэн хонидые ороондо оруулжа, хоёрдохи түлыень июнь, август һарануудта абаха хүсэлэнтэйбди. Искусственна үрэжүүлгын үшөө нэгэ пункт Харьяастада эмхидхэгдэнхэй. Колхозойнгоо хонин һүрэгэй үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхэ бүхы арга боломжотойбди,—гэжэ нүхэр Цыренжанова мэдүүлнэ.

Обёорогдоогүй дутагдалнууд

Парти, правительствын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхэ тухай хэлсэхэ зуураа, малажалые хүгжөөлгын үндэһэн асуудалнууд үшөөл дутамагаар табигдана,—гэжэ һаалишан Пылжит Лхамажапова хэлэнэ.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз нёдондо һайжаруулагдаһан үүлтэрэй үнеэдэй гүүртэ эмхидхэһэн юм. Гэбэшье, малшадта зохистой ажаһуудал байгуулагдаагүй байһаар. Һүүлэй үедэ малай үбһэ зөөлгэ таһалдуулагдажа, үнеэдэй һү һаалга ехээр доошолһон байна.

Тус фермэ хүдэлмэришэдөөр хүсэд бүридүүлэгдээгүй байһаар. Тэндэ тугалшан, түлеэшэн, малда хэбтэри оруулагша гэхэ мэтын хүнүүд дутана. Гэхэтэй хамта, колхозойнь хүтэлбэрилэгшэдэй һамгад гэртээ шэбээлээд, ажалда ябадаггүй заншалтай. Жэшээлхэдэ, правлениин түрүүлэгшэ Очировай, партиина организациин секретарь Аюшеевэй, счетовод Гавриловай, түрүүлэгшын орлогшо Дамбаевай һамгад юушье хэнэгүй. Правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Очиров һаяхан үнгэргэгдэһэн колхозой тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ 27 хүн ажалта үдэрэй минимум олоогүй гэжэ улайха нюургүй хэлэхэ зуураа, тэдэ һамгадые дурдабагүй.

—Тэжээлнай дутамаг, тэрэнине буйлуулха, хэршэхэ хүдэлмэри гараар хэгдэнэ. Түлеэ өөһэдөө зөөнэбди. Энээндэ ехэ саг барагдана, — гэжэ Лхамажапова хэлэнэ.

Залуушуул колхозой үйлэдбэридэ ажаллаха ехэ хүсэн

Манай колхозой таряаналажалай бригаданууд, малажалай фермэнүүд дээгүүр олон залуушуул хүдэлмэрилнэ. Залуушуул хадаа колхозой үйлэдбэри дээрэхи ехэ хүсэн мүн. Гэбэшье, залуушуулай культурна ажабайдал тухайда партиина, комсомольско организацинууд анхаралаа багаар хандуулна.

Фермэ дээрэ культбаза тоггооxo гэжэ партиина организациин секретарь нүхэр Аюшеев хэлэһэн аад, тэрэнь мүнөө хүрэтэр бэелүүлэгдээгүй. Малшадай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэһэн болобошье, хэгдэһэн юумэн үгы, тэрэнэй дүншье гаргагданагүй. Фермэ дээрээ малшадай байха байрагүй дээрэһээ 3 километрын газарта гэрһээ ябажа хүдэлмэрилнэбди. Иимэ байдал гансашье манай фермэдэ бэшэ, мүн бусад гүүртэнүүдтэ бии,—гэжэ һаалишан комсомолка Балмацу Доржиева хэлэнэ.

* * *

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малажал хүгжөөлгэдэ ехэнүүд дутагдалнуудай бии байһанине дээрэ хэлэгдэһэн баримтанууд гэршэлнэ. Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө дурсагдаһан дутагдалнуудаа дары зайсуулжа малажалаа ашагтайгаар хүгжөөхэ арга энэ колхоздо дүүрэн бии.

Вл. Баторов.

Сарьдаг уулын хормойдо

Далахай нютаг Закаменай аймагай эгээн саада захада Сарьдаг үндэр уулануудай хормойдо оршодог юм. Энэ нютагай колхознигууд нийтынгээ ажахые хүгжөөхын түлөө хэлшээл оролдолго, хүсэ шадалаа элсүүлэн, эршэтэй шангаар ажаллана.

Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз энээнэй урда жэлнүүдтэ аймаг соогоо гээгдэнги колхозуудай нэгэн байһан юм. Колхозые бэхижүүлхын зорилгоор, правлениин түрүүлэгшээр зоотехник нүхэр Сыренов гэгшэ эльгээгдээ һэн. Нүхэр Сыреновэй хүтэлбэрээр тус колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ ажахын болон эмхидхэлэй талаар нилээд һайжараа.

1954 ондо нийтын малажал хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар дүүргэгдээ. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада колхозой бүхы малай тоо толгой 36 процентээр олошорбо. Малай тэжээлэй база бэхижүүлхын зорилгоор, нёдондо жэлэй үбэл-хабарай үедэ ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. Тэрэнэй ашаар сабшалангай болон тэжээлэй культуранууда нилээд баян ургаса хуряажа, бүхы малаа бардам тэжээлээр хангаба. Мүнөө эндэ малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэгдэжэ байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой мүнгэн доход 3 дахин, хубаагдадаггүй фондонь 2 дахин ургаа. Колхозниигуудай ажалта үдэрэй түлбэри оло дахин шахуу ехэ болоо.

Колхозой правлени болон партиина организаци малшадай ажабайдал һайжаруулхын түлөө ехэ анхарал хандуулна. Үбэлжэлгын үедэ малшад дулаан хубсаһаар хангагданхай. Мүн тэдэнэрэй гэр байра дулаалагдаһан, һайнаар түхеэрэгдэһэн байна.

Тудхалта гэжэ нютагта колхозой малажалай табан отара, гүүртэнүүд байдаг. Тэндэ һайханаар шэмэглэгдэһэн культбаза эмхидхэгдэнхэй. Хүдөө ажахын, ураниһайханай, политическэ болон бусад олон номуудтай библиотекэ тэндэ бии. Лекци, хөөрэлдөөн культбазада үнгэргэгдэнэ. Шатар, даам гэхэ мэтын зүйлнүүд колхознигуудай сүлөөтэй сагаа үнгэргэдэг нааданиинь болонхой. Эндэ тодхоргохо радиоприёмник захигдаба. Культбазын дэргэдэ малшадай шухала хэрэглэдэг эдеэ хоолой болон бусад зүйлнүүдые худалдадаг ларёк хүдэлмэрилнэ.

Ажалай түрүү арга метод нэбтэрүүлхын түлөө бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Нүхэр Балшановагай даадаг отарынхид хурьгадаа кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ шэнэ арга шудалба. Үнеэдэй нэгэ гүүртэ дээрэ тугалнууд эхэһээ һалгаагдан түлжүүлэгдэнэ. Тэндэ колхозой комсомолецууд болон залуушуул хүдэлмэрилнэ.

Колхозой клуб һайнаар заһабарилагдан түхеэрэгдээ. Колхознигууд клубтаа олоороо сугларжа кино харана, лекци шагнана. Гадна, радиотой боложо, түрэл орон доторхи болон хилын саанахи һонинуудые колхознигууд дууладаг болонхой.

Иигэжэ холын Далахай нютагай колхознигууд ажаһуудаг юм.

Б. Ванчиков.

Уялгаяа бэелүүлжэ байна

Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолоор зоригжоһон Яруунын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малшад малажал хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ талаар тодорхой уялгануудые абаад, эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Колхозой һаалишад мүнөө үнеэдые үдэртөө гурба дахин һаадаг болоод, һү һаалгые дээшэлүүлбэ. Тиигэжэ үнеэдһээ үдэртөө 7—8 килограмм хүрэтэр һү һаагдана. Тэрэшэлэн ОТФ-гэй хонишод абаһан уялгануудаа бэелүүлэн, түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Колхозой хонишод 600 гаран хурьгадые абаад гарзагүйгөөр мал болгожо байна.

Хонишод Д. Цымбеева, Ц. Сандакова, Д. Лупилова гэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Б. Цыдыпов.

Тобшо һонинууд

Шулуун гараж. Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй барилгын бригада шулуугаар гараж барижа дүүргэбэ. Энэ гаражнь 7 машинын багтаамжатай.

Больница нээгдэбэ. Яруунын аймагай Эгэтын МТС-эй дэргэдэ больница шэнээр нээгдэбэ. Тиигэжэ механизаторнууд медицинскэ туһаламжа байра дээрэ абаха аргатай болобо.

Даалгабаряа 6 дахин дүүргэбэ. Закаменай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой ангуушан Шагжа Сосоров 1954—55 онуудай үбэлэй сезондо 500 гаран хэрмэ, 8 булга, хэдэн үнэгэ ба шононуудые барижа, даалгабаряа 600 процент дүүргэбэ.

Советскэ студенческэ ба залуушуулай газетэнүүдэй редакторнуудай США-да ошолго тухай

Советскэ студенческэ ба залуушуулай газетэнүүдэй редакторнуудай делегациин США-да ошохые Советскэ Союзда 1953 ондо ерэһэн американска студенческэ газетэнүүдэй редакторнуудай уриһан тухай урда тээнь хэблэлдэ мэдээсэгдээ һэн.

Энэ уряал хүлеэн абтаад, советскэ делегацида хабаадаха бологшод США-да ошохо визэ үгэхэ тухай Москвадахи американска посольстводо 1954 оной зун хандаһан байгаа. Теэд США-гэй правительство хадаа зунай амаралтын боложо байһан дээрэһээ США-гэй эмхидэнги студентнүүд болон залуушуулай эдэбхинь бага байна гэжэ шалтаг барьяад визэ үгэхэһөө арсаһан байгаа.

Советскэ студенческэ газетэнүүдэй редакторнуудта визэ үгэхэ тухай асуулта 1954 оной ноябрьда дахин хэгдэһэн байна.

Советскэ Союзай студенческэ ба залуушуулай газетэнүүдэй хэдэн редакторнуудта гушан хоногой болзороор визэ үгтэхэ байна. Энэ үеын турша соо хэдэн редакторнууд Нью-Йоркдо, Вашингтондо, Детройдто (Анн-Арбор), Чикагода, Сан-Франциско болон Лос-Анжелосто ошожо болохо байна. Мүнөө хорюултай зонодо ороол байһан Атлантын хаданuудай орондо, Алабама штадтахи Таскиги хадануудые эдэнэр хаража шадаха байна гэжэ США-гэй посольство 1955 оной мартын 10-да СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерстводэ мэдээсээ.

Советскэ оршуулагшадта визэ үгэхэ тухай зууршалгые Гүрэнэй Департамент зүбшөөгөөгүй гэжэ США-гэй посольство мэдээсээ. Тиихэдээ, американска уласхоорондын гэгээрэлэй институдаар томилогдоһон оршуулагшад ба газаршад советскэ студенческэ ба залуушуулай газетэнүүдэй бүлэг редакторнуудтай ябалсаха байна гэжэ посольство заагаа.

Аяншалгын маршрудта бага зэргын хубилалта оруулагдажа болохо, зүгөөр аяншалга хэхэ гуримай ёһоор Холбоото Штадай правительство бүхы хубилалтануудые хаража үзэхэ ба тусгаар һайшааха зэргэтэй байна гэжэ США-гэй посольство мэдээсэһэн байна.

Редакцида ерэһэн бэшэгүүд

Тэсэшэгүй баримтанууд

Түнхэнэй аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермэдэ үнеэдһээ һү һаалга үшөө бага байһан зандаа. Эндэ нийтын малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ арга ехэ бииншье һаа, тэрээндэ анхарал табигданагүй.

Тэрэнэй жэшээ иимэ нэгэ баримта дээрэһээ харуулалтай. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз сабшалангайнгаа болон таряанай бага ургаса жэлһээ жэлдэ абана. Тиимэһээ малдаа концентрированнэ тэжээл багаар бэлдэнэ. Энэ колхоздо һү һаалга дунда зэргээр 500 литр хүрэһэн байгаа. Аглагта байһан нэгэ гүүртэ бүхэли һара соо, үнеэдээ һаабагүй. МТФ-е даагша нүхэр Бадма Шагдуров һаалишадые хүсэлдүүлэнгүй байшоо. Үнеэдээ һааха хүнүүдые олонгүй байгаад, һүсэ абажа шадаагүй. Колхозойнь правлени болон партиина организаци колхоз дотороо юунэйшье боложо байһые обёоронгүй байдаг.

Үбэлжөөн Нуга гэжэ газарта байһан үшөө нэгэ гүүртын байдал тад ондоо. Тэрэ гүүртын ахалагша һаалишан Филиппова февраль һара соо үнеэн бүриһөө 100 литр, һаалишад Базарова, Гыскеева гэгшэд туд бүридөө мүн ехэ һү һааба. Энэ тиимэшье һайн дүн бэшэ болобошье, колхоз соогоо нилээд түйлалта гэжэ тоологдоно. Түрүү һаалишадайнгаа энэ жэшээ бүгэдын шадабари болгохо тухай юушье эндэ хэнэгүй.

Малаа олоор һубайруулна. Ёлоото гэжэ газарта байһан гүүртын 90 толгой үнеэдэй 10-ниинь һубай байшоо. Энэ түрүүшынхеэ үзэгдэжэ байна бэшэ. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэрээндэ дадал болошоһон туладаа ойндоош оруулнагүй.

С. Андыков.

Медицинскэ туһаламжа һайжаруулха

Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи медицинскэ пунктые даагша нүхэр А. А. Мартынова ажалшадай элүүр энхэ байдалай түлөө һаналаа багаар табина. Тэрэ хадаа хүдэлмэриин гурим сахидаггүй. Һанаһан сагтаа амбулаториёо хаажархёод, дуратай тээшээ ябашадаг заншалтай. Үбшэлһэн хүнүүдые үзэхэдөө тэдэнэй үбшэнине тодорхойлхо гэжэ оролдоногүй. Нүхэр Мартынова колхозой холын гүүртэ, фермэ, отаранuудта нэгэшье ябанагүй. Тиимэһээ малшадай дунда санитарна гурим сахюулха хэмжээн абтанагүй.

Гадна, энэ сомоной дэргэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ шэнэ больница баригдаһан байгаа. Тэрэ больницые даагшаар врач Е. Е. Петухова хүдэлмэрилнэ. Больница ажалшадай эрилтые хангажа мүн лэ шаданагүй. Больница соонь ехэ хүйтэн байдаг. Түлеэгээр ходо таһалдуулагдадаг дээрэһээ бүхэли сүүдхэ соо больница түлигдэнгүй байха ушар үзэгдэдэг.

Саашадаа эндэхи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай элүүр энхэ байдалай түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдохо, үбшэлһэн хүнүүдтэ медицинскэ туһаламжа саг соонь үзүүлдэг болохо бээз гэжэ найдагдана.

Д. Очиров.

Хэзээ дулаалагдаха гэрнүүд бэ?

Зэдын аймагай Боргойн хонинной совхозой нэгэдэхи фермын гурбан отара энэ фермэһээ 9—10 километр холо Тасархай гэжэ нютагта байдаг юм. Тэндэ хамтадаа арба гаран хүн хүдэлмэрилнэ.

Теэд тус совхозой хүтэлбэрилэгшэд (директорынь нүхэр Мельников, фермые даагша нүхэр Маслов) эдэ хонишодой ажаһуудалые һайжаруулхын түлөө оролдоногүй. Хонишод байха байраар дутамаг дээрэһээ оройдоо хоёрхон гэр соо һууна. Эдэ гэрнүүдынь намар хүсэд дулаалагдаагүй, заһабарилагдаагүй юм. Тиимэһээ мүнөө ехэ хүйтэн, оройнь хушалтагүй, сонхонуудынь хүсэд заһабарилагдаагүй байһаар.

Мүн эдэ хонишодто газетэ, журналнууд огто асарагданагүй. Малшадай сүлөөтэй сагтаа шатар, даам гэхэ мэтээр наадаха гэхэдэ иимэ хэрэгсэлнүүд эндэ оройдоо байдаггүй. Нүхэр Маслов эдэ хонишодто нэгэ радиоприёмник асаржа табяад, тэрээгээрээ һанаагаа амаршоо.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд хонишодой культурна ба ажаһуудалай эрилтэдэ һаналаа табиха зэргэтэй.

Д. Цыремпилов.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Коммунистнуудай һуралсал зүндоо орхигдошонхой“

Иимэ гаршагтайгаар манай газетэдэ толилогдоһон статья соо Сэлэнгын МТС-эй ба Сэлэнгын моторо-заһабарилгын заводой партиина организацинуудта партиина гэгээрэлэй хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэнхэй, партиин Сэлэнгын айком коммунистнуудай һуралсалые хүтэлбэрилнэгүй гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Статья соо заагдаһан дутагдалнууд булта зүб байба. Моторо-заһабарилгын заводой коммунистнуудай политическэ һуралсалда анхаралаа хандуулаагүй, тэрэнине хүтэлбэрилөөгүй байһан дээрэһээ партиина организациин секретарь нүхэр Глазков тушаалһаа сүлөөлэгдэжэ, парторганизациин секретаряар ондоо хүн һунгагдаба. Коммунистнуудай партиина һуралсалые һайжаруулха, кружогууд болон политһургуулинуудай хүдэлмэрине зүбөөр хүтэлбэрилхэ талаар хэмжээ абтаад, бэелүүлэгдэжэ байна. Мүн комсомолецуудай һуралсалда анхарал хандуулагдана.

Сэлэнгын МТС-эй парторганизациин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн кружогуудай хүдэлмэриин дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, тэдэнине усадхаха талаар зохихо хэмжээн абтаба. Политическэ эрдэмээ бэеэ даагаад дээшэлүүлдэг коммунистнуудта туһаламжа үзүүлдэг ба тэдэнэй һуралсалые саг соогоо шалгажа байдаг болоо. Коммунистнуудай политическэ һуралсалые хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилжэ байһан тухайнь партиин айкомой пропаганда ба агитациин таһагта заагдаба. Энээн тухай манай редакцида КПСС-эй Сэлэнгын айкомой секретарь нүхэр Тихоненко мэдээсэбэ.

Хонидой харууһа зүбөөр эмхидхэхэдэ нооһон ехээр абтадаг

20 жэлэй турша соо таһалгаряагүйгөөр колхозойнгоо хонин һүрэгые олошоруулхын түлөө хүдэлмэрилжэ байнаб. Үнгэрһэн энэ саг соо хүдэлмэриин халуун хүйтэнине һайн мэдэжэ үзөөб. Ажал хүдэлмэри дээрээ ямар дутуунуудыешье гаргадаг, али ямар һайн амжалтануудыешье түйлдэжэ, баяр баясхалангуудта хүртэжэ байхаб.

«Үбгэртэрөө ухаа орохогүй, үлтэрхэдөө шүлэ гарахагүй» гэжэ манай мэргэт арадта дэмы хэлсэдэггүй. Юуб гэхэдэ, эгээн түрүүшээр 1930-аад онуудта манай колхоздо хэдэн толгой нарин нооһотой меринос хусанууд асарагдаһан байгаа. Тэрэ үедэ эдэ хусануудые хонидто табижа үүлтэрээ һайжаруулагдажа шадагдаагүй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо нарин нооһотой хонид манай колхоздо һая сэхэ мүртэйгөөр үсхэбэрилэгдөөгүй, харин юрын нютагай үүлтэрэй хонид олонхинь байһан юм.

Нарин ба нарибтар нооһотой хонидой аша үрэ ехэтэй байдагыень дүй дүршэл дээрэһээ мэдэжэ, һүүлэй үедэ иимэ хонидые үсхэбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулагдадаг болоо. Тиин манай колхозой 2400 гаран толгой хонидой олонхинь нарибтар нооһотой хонид болонхой. Жэшээлхэдэ, миниишье даажа байһан 516 толгой хонидой олониинь нарибтар нооһотой болонхой. Энэ жэлдэ тэдэ хонидһоо ехэнхидээ нарибтар нооһотой хурьгад абтаха.

Мүнөө минии отарада шэнэ түл абалга эхилээдүй байна. Юуб гэхэдэ, манай колхозой правлени эхэ хонидые жэл бүри аяар ноябрь һарын һүүлээр жэлдээ нэгэ дахин хусада табюулдаг. Тиимэһээ хониднай жэл соогоо нэгэ хурьгалдаг байна. Гэбэшье, хонидые жэлдээ хоёр хурьгалуулжа болохо юм. Теэд үбэлэй сагта хурьгадай байха дулаан байрануудые барижа диилээгүй дээрэһээ манай колхоз хонидойнгоо түл хабарай дулаан болоһон хойно жэл соогоо нэгэ дахин абадаг юм. Гадна, манай эндэ малажалые культурнаар эрхилхэ талаар түрүү арга методууд огто нэбтэрүүлэгдэдэггүй. Юуб гэхэдэ, колхозоймнай правлени шэнэ түрүү аргануудые тоодоггүй заншалтай.

Минии харууһалжа байһан хонин һүрэг тобир тарган. Хонидой харууһалгые зүбөөр эмхидхээд байхада, тэдэнһээ нооһон ехээр абтадаг. Тиимын тулада хонидоо саг соонь уһалаад, һайнаар ба зүбөөр бэлшээгээд байхада нооһониинь хуурай бэшэ, нэгэ жэгдэ ута, һайн байдаг юм. Буруу харууһалһан дээрэһээ хонидой туража эхилхэдэ тэрэнэй нооһониинь шэнгэржэ, нарин, бүдүүн болодог байһанинь мэдээжэ.

Тэрэшэлэн хонидой үдэрэй эдеэлүүлгые нэгэ хэды үгөөр тобшолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, үбэлэй сагта илангаяа гол газарай хужартай үбһэ эдюулхэдэ ехэ һайн. Тиимын тула бидэнэр жэлһээ жэлдэ даажа байһан хонидтоо өөһэдөө үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг байнабди. Жэшээнь, үнгэрэгшэ зундаа өөрынгөө хүсөөр сугтаа хүдэлмэрилдэг нүхэд Дарима Тугнеева, Бато Бадмацыренов гэгшэдтэй хамта 350 центнер нуга газарай хужартай үбһэ сабшаһан байнабди. Хужартай үбһэ эдихэдээ хонид дуратайгаар уһа ууж байхаһаа гадна, нооһониинь һайнаар ургадаг.

Мүн хонидой үбэлэй байра заатагүй хуурай байха зэргэтэй. Хонидые шиигтэй байрада байлгаа һаа, нооһониинь юродог, хүлэржэ ба зулгаржа унажашье болодог юм. Тиимэһээ хонидой байра соо хуурай хохир дэбдижэ байха хэрэгтэй.

Колхозойнгоо хонин һүрэгүүдые олошоруулхын түлөө би бүхы оролдолгоёо гаргадагби. Жэл бүри хараалагдаһан түсэбэй ёһоор түл абажа, хоролтогүйгөөр түлжүүлдэг байнаб. Энээнэймнай түлөө бидэндэ нэмэлтэ түлбэри болгон хэдэн олон хонидые үгэдэг байна. Жэшээлхэдэ, 1953 ондо 20 толгой, 1954 ондо 30 толгой хонидые ажалай нэмэлтэ түлбэридэ абаһан байнаб. Тиихэдэ, 1954 ондо һамган Дарима Тугнееватайгаа хамта 1900 гаран ажалта үдэр оложо, 3840 түхэриг мүнгэ, ехэ орсоһо абаха болонхойбди.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон 1955 ондо 100 хонидһоо 115 хурьга абаха хүсэлэнтэйб.

Дамба Цырендоржиев,

Мухаршэбэрэй аймагай, Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

КНР-эй Хүдөө ажахын министрын хэһэн элидхэл

ПЕКИН, мартын 11. (ТАСС). «1954 ондо хүдөө ажахын ямар байдалтай байһан, мүн хүдөө ажахын үйлэдбэрие дээшэлүүлгэдэ зорюулагдаһан хэмжээ-ябуулганууд тухай» Хитадай Арадай Республикын хүдөө ажахын министр Ляо Лу-янь гэгшын хэһэн элидхэл хитадай централна хэблэлдэ толилогдоо. Тэрэ элидхэл КНР-эй Гүрэнэй Соведэй зургаадахи заседани дээрэ мартын эхеэр хэгдэһэн юм. 1954 ондо Хитадта ехэ ган гасуурай болобошье, 1953 онойхидо орходоо 3 процентээр ехэ тариан суглуулагдаа гэжэ элидхэл соонь хэлэгдэнэ.

Промышленностиин хүгжэһэнтэй, городой хүн зоной олошорһонтой, тэрэшэлэн хариин гүрэнүүдтэй наймаа хэлгэтэй дашарамдуулан һайн шанартай ороохо тария болон хүдөө ажахын техническэ культуранууд ехээр хэрэгтэй боложо байна гэжэ министр заагаа.

1955 ондо 1954 онтой сасуулбал ороохо тарианай валовой суглуулгые 20 миллиард цзинеэр (1 цзинь—0,5 кг), хлопогой, багсаахада, 4.500 мянган данияар (1 дань—60 шахуу кг) дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн тоһолиг культурануудые, тамхи, сай болон улһа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ шухала, тиихэтэй хамта малажал болон загаһанай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Элидхэл соо тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, 1955 ондо бүхы орон дотор хүдөө ажахын 600 мянган үйлэдбэриин кооперативууд бии байгаа. Тэдэ кооперативуудта 15 миллион ажахынууд гэхэ гү, али ороной тариашадай бүхы ажахын 13 процентнь нэгэдэһэн байна. Харилсан туһалалсахын, тэрэшэлэн кооперацида орохын түлөө хитадай деревнидэ дэлгэрһэн хүдэлөөн хадаа энэ жэлдэ хүдөө ажахын үйлэдбэрие дээшэлүүлхэ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн гэжэ элидхэл соо тэмдэглэгдэнэ.

Агротехникые болон ирригациие һайжаруулха, хүдөө ажахын зэр зэмсэг болон хүдөө ажахын машинануудые бүтээлгые ехэдхэхэ хэмжээнүүд элидхэл соо хараалагдаа.

ГДР-эй хүдөө ажахые хүгжөөн дэбжээхын түлөө

ГДР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

БЕРЛИН, мартын 11. (ТАСС). ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани үсэгэлдэр болоо. СЕПГ-эй ЦК-гэй политбюрогой, демократическа Германиин Национальна фронтын Национальна соведэй президиумэй, хүдөөгэй ба ой модоной ажахын асуудалнуудай талаар Арадай палатын комитедэй гэшүүд, немецкэ хүдөө ажахын наукануудай академиин, хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудай, машинно-тракторна станцинуудай түлөөлэгшэд, мүн үмсын тариашадай түлөөлэгшэд заседанида хабаадалсаа. Хүдөө ажахын асуудалнууд заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

ГДР-эй премьер-министр Отто Гротеволь суглаарагшадай үмэнэ үгэ хэлээ.

Ургасые саашадань дээшэлүүлхын, малажалай ашаг шэмэ үгэлгые ехэ болгохын ба тэжээлэй база үргэдхэхын тулада хүдөө ажахын бүхы резервнүүдые хүсэдөөр ашаглаха шухала гэжэ О. Гротеволь онсо тэмдэглээ. Хүдөө ажахын захиргаанай бүхы аппарадай хүдэлмэрие һайжаруулха шухала байһан тухай премьер-министр заагаа.

Республикын хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан хэдэ хэдэн тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые О. Гротеволиин дурадхалаар Министрнүүдэй Совет хараалһан байна. Эдэ хэмжээнүүдые шиидхэхын тулада газар элдүүрилгые һайжаруулха, хүдөө ажахын хүдэлмэрие бүри ехээр механизацилха, ороохо тариагаа гээнгүйгөөр хуряажа абаха, мал харууһалгын арга методуудые һайжаруулха шухала гэжэ Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэри соо заагдана. Хүдөө ажахын эдэ арга боломжонуудые хэрэглэлгэ түсэбһөө гадуур 45 мянган тонно мяха, 250 мянган тонно һү, 50 мянган тонно ороохо тария 1955 ондо үйлэдбэрилхэ, овощь болон малай тэжээл үйлэдбэрилгые горьтойгоор нэмээхэ арга олгохо байна.

Пекинскэ арадай университет

ПЕКИН, мартын 11. (ТАСС). Пекиндэхи арадай университет Хитадай Арадай Республикын томохон дээдэ һургуулинуудай нэгэн юм. Тэрэ университет арадай ажахын элдэб һалбаринуудта, наука ба культурын һалбаринуудта хүдэлмэрилхэ мэргэжэл ехэтэй кадрнуудые бэлэдхээ. Университедэй 9 факультедүүдтэнь 5100 студент һурана. Тэдэнэрэй 70 процентнь хүдэлмэришэдэй болон тариашадай үхибүүд юм.

Тус университедые 6 мянга гаран хүн дүүргэжэ мэргэжэлтэд болоо. Тэдэнэр мүнөө барилгануудта, түмэр замуудта, промышленна предприятинуудта, ороной дээдэ һургуулинуудта ажаллажа байна. Университедэй дэргэдэ бэлэдхэлэй отделени, богони болзорой дунда һургуули байгуулагдаа. Промышленностиин ба хүдөө ажахын түрүүшүүл тэрэ отделенидэ һуралсаад, университедтэ ороно.

Советскэ дээдэ һургуулиин дүй дүршэлые шэнжэлхэ талаар университет ехэ хүдэлмэри хэнэ. Университедтэ багшанарай хүсөөр советскэ хэдэн зуун номууд болон дээдэ һургуулинуудай учебнигүүд хитад хэлэн дээрэ оршуулагдаа.

Корейдэхи эблэрэлгын хойноһоо хинан шалгаха комиссиие усадхаха гэжэ США-гэй оролдожо байһые чехословацка правительство буруушаана

ПРАГА, мартын 11. (ТАСС). Корейдэхи эблэрэлгын хойноһоо хинан шалгаха комиссиин ажал-ябуулга тухай асуудалаар чехословацка правительствын хараа бодолые найруулан элишэлһэн мэдүүлгые чехословацка телеграфна агентство тунхаглаһан байна.

Мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Корейдэхи эблэрэлгын хойноһоо хинан шалгаха комиссиин хүдэлмэри тухай асуудалаар Хитадай Арадай Республикын ба Америкын Холбоото Штадуудай правительствонуудта Швециин ба Швейцариин правительствонууд меморандумуудые январиин 27-до эльгээһэн байна.

Комиссиин хүдэлмэри тусхай болзор соо үргэлжэлхэ юм гэжэ бидэнэр тоолодог байгаабди. Тиимэһээ Корейдэхи эблэрэлгын хойноһоо хинан шалгаха комиссиин ажал-ябуулгые зогсоохые, хэрбээ энээниие хэжэ болохогүй байгаа һаань, ажаллагшадай тооё үсөөрүүлхые дурадхаһабди гэжэ эдэ меморандумууд соогоо хоёр правительство зааһан байна.

Дурсагдаһан комиссиин ажал-ябуулга тухай асуудалаар Швециин ба Швейцариин правительствонууд нэгэтэ бэшэ мэдүүлгэнүүдые хэдэг байгаа. Теэд эдэ мэдүүлгэнүүдыень комиссиие усадхаха шалтаг болгон США-гэй правительство хэрэглэдэг байна гэжэ мэдүүлгэ соо заагдана.

Корейдэхи эблэрэлгын хойноһоо хинан шалгаха комисси тухай асуудалаар өөрынгөө хараа бодолые чехословацка правительство үшөө 1954 оной августын 6-да элишэлһэн байгаа гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Корейдэхи эблэрэлгын хойноһоо хинан шалгаха комисси хадаа Корейдэ дайн байлдаае зогсоохо тухай хэлсээнэй ёһоор байгуулагдаһан ба тэрэнэй ажал-ябуулгань тодорхойлогдоһон байгаа. Комиссиин составта ямар нэгэн хубилалта оруулхын тулада хоёр тала зүбшэл хэхэ ёһотой гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Тус комиссида өөрынгөө түлөөлэгшые эльгээжэ бэедээ даажа абаһан бүхы уялгануудаа саашадаа дүүргэхээр чехословацка правительство хүсэд шиидэнги байна. Хамаатай талануудай хэлсээ хэжэ корейскэ асуудалые эбэй ёһоор шиидхэтэр Корейдэхи эблэрэлгын хойноһоо хинан шалгаха комиссиин ажал-ябуулгые зогсоонгүй гү, али хизаарлангүй байбал эб найрамдалые бэхижүүлхэ интересүүдтэ зохилдохо байна гэжэ чехословацка правительство этигэнэ. Комиссиин гэшүүдэй тооё хорооохо тухай шведскэ ба швейцарска правительствонуудай дурадхалнууд тухай хэлэхэ болоо һаа, энэ асуудалые комисси өөрөө гуримшуулжа шадаха байна. Иимэрхүү хубилалтанууд договорой эрилтэнүүдтэ зохилдохо, договорой ёһоор бэедээ даажа абаһан уялгануудаа дүүргэлгэдэнь комиссида һаад ушаруулха зэргэгүй.

Бэедээ даажа абаһан зорилгонуудаа, Корейдэхи дайе дахин һүжэрөөхэ бэшээр, үгээ ойлголсон, үнэн зүбөөр шиидхэлгэ Корейдэхи эблэрэлгын хойноһоо хинан шалгаха комиссиин гэшүүд болоһон бүхы гүрэнүүдэй уялга мүн болоно. Имагтал өөһэдынгөө ехэ харюусалгатай байһые комиссиин гэшүүн бүхэнэй мэдэрээд байһан ушарта Корейдэхи эблэрэлгын хойноһоо хинан шалгаха комисси өөрынгөө үүргые дүүргэжэ, эб найрамдалые хангаха ба бэхижүүлхэ хэрэгтэ нэмэри оруулжа шадаха байна.

Атомна энергиие шэнжэлхэ ба тэрэниие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар Чехословакиин правительственна комитедэй заседани

ПРАГА, мартын 11. (ТАСС). Атомна энергиие шэнжэлхэ ба тэрэниие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар правительственна комитедэй заседани һаяхан болоо гэжэ эндэ мэдээсэгдэнэ. Ядерна физикын талаар шэнжэлгэнүүдые, мүн атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэлгые хүгжөөхын тулада научно-туршалгын базануудые байгуулгадань Чехословакида научно-техническэ ба үйлэдбэриин туһаламжа үзүүлхэ тухай СССР-эй правительствын дурадхалнуудые бэелүүлгэдэ хамаатай асуудалнуудые комитет зүбшэн хэлсээ. Атомна энергиие шэнжэлхэ ба тэрэниие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар хэгдэхэ хүдэлмэрие саашадань бүри үргэнөөр ябуулгатай холбоотой зорилгонуудые шиидхэхэ талаар хараалагдаһан тодорхой хэмжээ-ябуулганууды правительственна комитет һайшаагаа.

Францидахи атомна научно-шэнжэлэлгын центрнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй забастовко

ПАРИЖ, мартын 10. (ТАСС). «Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор атомна энергиин талаар туршалгын хүдэлмэринүүдые хэдэг научно-шэнжэлэлгын гурбан центрын хүдэлмэрилэгшэд үсэгэлдэр забастовко хээ. Салин хүлһэ нэмээхэ тухай эрилтэнүүдые дэмжэхын тулада эдэ забастовконууд соносхогдоһон байна. Саклэдэ (Сена ба Уаза департамент) гурбан часай турша соо хүдэлмэрилэгшэдэйнь 80 процент, Бушедэ (дурсагдаһан департамент) хүдэлмэришэд ба албахаагшадайнь 85 шахуу процентнь 24 час соо, Шатильондо (Сена департамент) хүдэлмэрилэгшэдэйнь 70 процент забастовко хэһэн байна.

Гүрэнэй банкын республиканска конторын хүдэлмэрилэгшэд улаан булан[...] гоо сугларжа, газетэ журналнуудые уншадаг, шатар, даам табидаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үдын забһарлалгын үедэ улаан булан соо.

Л. Хайдуровай фо[то]

ОЛЗОТОЙ АГНАЛГА

Мухаршэбэрэй аймагай ангуушад январь, февраль һарануудта 31 мянган түхэригэй ангай арһа гүрэндэ тушааха түсэбтэй аад, февралиин 25-най мэдээгээр 32 мянган түхэригэй арһа тушааһан байна.

Хоёр һарын туршада 20 гаран шонын, 45 үнэгэнэй, 5 шэлүүһэнэй, мүн бусадшье ангуудай арһан[...] шаагдаа. «Победа» колхозой [...]шад В. Иванов, Ш. Бажагиев [...] февралиин һүүлшын хахадта 15[...]гэ, нэгэ шоно барижа арһыень [...]шаагаа. Ангуушан Д. Крылов 7[...]но, 2 үнэгэ баряа.

Б. Базар[...]

Шатарай бүхэсоюзна чемпионат

Наадагдажа дүүрээгүй партинууд мартын 10-да наадагдаа. Ботвинник—Борисенко, Петросян—Керес тэнсээ. Гроссмейстер Флор ороной чемпион Авербахые шүүгээ.

Ойр зуура наадаад, мастер Фурман мастер Симагиниие шүүгээ. Мастер Антошин түргөөр наадажа мастер Каниие шүүбэ.

Наадаяа эхилэнгүйгөөр Кан Смысловто, Щербаков Микенаста шүүгдэһэнээ мэдэрбэ. Авербах Иливицкий хоёр тэнсээ. Гроссмейстер Котов булюу байдалаа зүбөөр [...]рэглэжэ Борисенкые шүүһэн б[...] Котов Корчнойе шүүгээ.

16-дахи турай һүүлээр мүрыс[...]дэ түрүүлжэ ябагшад иимэ оч[...] болоо: Смыслов 11 очкотой, Ге[...] —10,5, Ботвинник, Спасский — бүридөө 10, Петросян — 9,5, К[...] Микенас, Тайманов, Фурман — бүридөө 9 очкотой; Иливи[...] Флор—8,5 очкотой болоо.

(ТАС[С])

Хүдөөгэй шатаршадай турнир

Хүдөөгэй шатаршадай республиканска турнир Улан-Удэдэ болоод дүүрэбэ. Турнирта Аюшеев (Иволга), Эрдынеев (Яруна), Гуменный (Прибайкальск), Попов, Будаев, Мандапов, Бальбаров (Түнхэн), Алексеев (Мухаршэбэр), Шадрин (Кабанск), Балданов, Цыренов (Закамен), Галданов (Хэжэнгэ) гэгшэд, хамта арбан хоёр хүн хабаадаа. Неделиин туршада болоһон наадаһай һүүлээр абажа болохо 11 очкоһоо 9,5-е абаһан Галданов түрүү һуури эзэлжэ, хүдөөгэй шатаршадай дундаһаа республикын чемпионой хүндэтэ нэрээргэ олоһон байна. Найма хахад очкотой [...]һон үнинэй шатаршан Эрд[...] хоёрдохи һуури эзэлээ. Доло[...]лоон очкотой болоһон Аюшеев, [Гу]менный гэгшэд гурбадахи-дүрб[эдэхи] һууринуудые эзэлбэ. Түрүү [...] нуудые эзэлһэн эдэ дүрбэн [...]шад физкультура ба спортын [ре]публиканска Комитедэй дипло[м] болон үнэтэ бэлэгүүдээр шаг[на]ба. Зургаан хүниие шүүжэ, [...] хүндэ шүүгдэһэн Будаев таба[дахи], Алексеев зургаадахи, Бальбаров [...]лоодохи һууринуудые эзэлһэн [бай]на.

АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ УЛАН-УДЫН ГОРОДСКО[Й] СОВЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕССИИЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

Ажалшадай депутадуудай городской Соведэй (V зарлалай) нэгэдэхи сесси ород драмын театрын байшан соо (Ленинэй үйлсэ, № 46) 1955 оной мартын 15-най вторнигто, үдэрэй 4 часта зарлагдахань гэжэ городской Соведэй депутадуудта ажалшадай депутадуудай Улан-Уды[н го]родской Соведэй гүйсэдхэхэ ком[итет] мэдээсэнэ.

Ажалшадай депутадуудай У[лан-] Удын Городской Соведэй [гүй]сэдхэхэ комитет.

„БАШМАЧКИ“

Театр харагшын ажаглалтанууд

Февралиин һүүл багта оперо ба баледэй театрын коллектив Файзи гэдэг татарска композиторай зохёоһон хүгжэмтэ комедиие табиһан байна. Увертюрыень шагнажа һуухадаа хүн зон зосоогоо ехээр баясажа байба: ирагуу һайхан хүгжэм шагнагшадай шэхэ зугаалуулан, аятай зохид мэдэрэл түрүүлнэ. Манай ахадүү арадуудай нэгэн — татар арадай хүгжэм дуунууд аялга нугалбаринингаа талаар бурят хүгжэмдэмнай адлирхуу хэлбэритэй аад лэ, бүришье ойлгосотой, түрэл дүтэ шэнгеэр дуулдана. Театрын коллектив татар арадай иимэ һайхан хүгжэмтэй манай харагшадые танилсуулхадаа ехэл һайшаамаар юумэ хээ гэмээр байна.

Манай театр өөрынгөө баримталһан хараа шугамай ёһоор оперо болон баледүүдые найруулан табиха уялгатай гээшэ. Хаа яа, теэд шалаагаа гаргаха гэһэн шэнги, хүгжэмтэ комеди, опереттэнүүдыешье табяад туршахадань яагаад орхихонь һэм даа. Зүгөөр ходол хүнгэхэн шанарай жанр зохидшоодог болоод, удаа удаагаар опереттэнүүдые табижа эхилээ һаа, харагшадай эрилтэнүүдые гүйсэд харюулжа шадахагүй болоно бшуу. Зай тиигээд, тэрэ театрнай хүгжэмтэ комедиие ямараар табяаб гэжэ хараад үзээе.

Хүшэгын нээгдэһэншье хойно оперодол адли оркестр хүгжэмөө наадажа, артистнар дуулажа байтараа Насима гэжэ басаганай гэнтэ дуугаржархихада, дирижёр һууриһаа буужа, опереттэ эхилнэ. Оперно театр соо артистнарайнь дуулахые шагнажа һурашаһан зон гэнтэ марһаһан шэнги боложо шэхээ үргэн байфад.

Саашаа үйлэнь үргэлжэлхэдөө Джихан гэдэг наймааша һамган аргагүй ехэ хайрсаг үргэлөөд орожо ерэнэ. Угтажа абаһан Халима Насима хоёр хайрсагтань даруулжа унаад, үни удаан тэрээн дороо хэбтэжэ байнад. Энеэдэ гаргаха гэжэ һанаатай режиссёрой оруулһан энэ ушар наадые хурсадхахын бэшэ, харин саг эльгээхын түлөө тэрээнэй ухаагаа гүйлгэһэн ябадал болошоно. Джиханай бэеэ заһажа, «бэлэн болотор» хэбтэжэл байха гэһэн режиссёрой заабари элирээдхинэ. Энээниень мэдэхэдээ энеэдэмнай замхашана. Үнэн байдалые харуулжа байһаниие бэшэ, харин театрын олон янзын «нюуса хэлсээнүүдтэ» таарамаар наадажа байһыень зон гансата тухайлаадхина. Хэрбээ унан сасуу мүлхижэ байжа, тэрэ хоёр басагадай бодоо һаа, «зорюута» бэшэ, харин үнэхөөрөө унаа ха юм барһад, гэжэ этигэмээр байгаа.

Джихан һамганай наймаа торгоёо дэбэргэн: «Абыт, абыт, мэдэдэг зон, бухарска торго, бухарска торго...» гэжэ дуулахада ирагуу зөөлэхэн аялга урдан гаража, хүгжэмэй нугалбари хүнэй сэдьхэл татана. Иимэхэн аялгые оройдоол наймаашан Джихандa зорюулжа бэшэхэдээ композитор тэрэ һамганай һанаа сэдьхэлые үлүү «гоёожорхёошье гээшэ гү» гэжэ һанахаар болошоно. Зүгөөр Джиханай образые бүри наряар шэртэн адаглахадамнай наймааша, аргатай мэхэтэйшье һаа, зулгы зөөлэхэн сэдьхэлтэй, уяхан зүрхэтэй эхэнэр байжа байна. Тиихэдээ тэрэмнай нэгэ талаһаа аргатай мэхэтэй (энэ талань наадахадаа энеэдэ гаргаха, комическа ааша хэхэ арга боломжонуудые артисткада олгоно), нүгөө талаһаа уярдаг зулгыхан зантай (энэ талань харагшадай һанаа сэдьхэл бэедээ хандуулан, хайратай уярхаар болгон тус образые харуулха арга олгоно) — иимэ абаритай, иимэ «нюусатай» һамган болоно. Энэ «хоёр талын» аашыень гүйсэд харуулхын тула тус ролиие айхабтар шадамараар наадаха зэргэтэй гээшэ. Джиханай ролиие наадаһан БМАССР-эй габьяата артистка В. Д. Лыгденова ирагуу зөөлэхэнөөр дуулана. Хоолойгоо шахаха, абажа ядаха газар гэжэ үгы. Зүгөөр дуугаран гэхэдээ, үгүүлбэринь мохоо, хэлэниинь эрьелдэжэ ядаһан шэнги байна. Хэрэгтэй газартань «яб байса табжаганаад» абалтай аад лэ, ээдэлдэжэ байһандал үзэгдэнэ. Алхаса бүхэнөө режиссёрой хэды дахин дабтажа, заажа үгэһэн уруу хэһэн шэнги, тэрэ заабариһаань хажуу тээшээ хадууруужам гэжэ түдэгэсэһэн мэтэ харагдана. В. Д. Лыгденова оперно ба драматическа барагшаг түхэлэй артисткын шадабаритай гээшэ ха. Теэд иимэ артисткые энеэдэ гарга гэжэ баалахада, жэшээнь, хормой доогуураа һуулин, шэлтэй «домоо» гаргаха, «пшш» гэжэ шуухиран шэбэнээд, бэгзын маряаха — гэхэ мэтээр хэршье оролдоо һаа, ёһотой комическа артистка боложо шаданагүй. Нэгэл һайн наадаһан газар бии гээшэ ха. Ресторанай газаа, сад соо, залуухан аляа эхэнэр боложо, нюураа бүглөөд, шисаганаса энеэжэ байгаад, Карим-бай купецэй һанаархатар хотолзоходоо В. Д. Лыгденова габьяата артистка гэжэ танимаар байна. Зүгөөр оножо наадаһан ганса энээхэн үзэгдэл тэрээнэй наадалгые бүхы дээрэнь һайжаруулнагүй.

Баян казанска купецэй гол ролиие наадаһан артист Д. Д. Дугаров яһала һайнаар тус образые харуулна. Артист Дугаров комедидэ наадахадаа таарамаар байна. Купецэй туяганаһан ута хүлнүүд, алсаганаһан хүгшэрүү гэшхэдэлынь, бүргэд хамарынь, ялаганаһан нюдэдынь — булта энеэдэ гаргана. Зүгөөр хоолойень шагнахадамнай залуу хүн дуугаржа байна гэжэ һанамаар. Ород үгүүлбэреэ эли тодо болгохые зорюута оролдон дуугархадань хос гэмэ тэрээхэн хоолойнь эдир залуугай шэнжэтэй болоодхино. Иигээд ерэхэдээ, нэгэ талаһаа — газаа түхэлынь ба хүдэлхэ ябаханъ, нүгөө талаһаа—үгүүлбэри ба хоолойнь нэгэдэн тааража, нэгэл хүнэй абари ааша бэшэ, харин хоёр ондоо болохоёо һанана. Зарим үедэ артист Дугаров «Аршин Мал-Аланда» өөрынгөө наадаһан Султан-бектэ адли болон алдана. Энэ мэтын мүлигдөөгүй газарнуудай байгаашье һаа, юрэнхы дээрээ артист Дугаров һалихай һамгаша, тэнэмһэр хомхой купецэй образые зүбөөр харуулжа шадаа.

Карим-бай купецэй басаган Сарварай ролиие наадаһан БМАССР-эй габьяата артистка Н. Г. Кочергина энэшье рольдоо зулгы зохидхоноор харагдана. Тэрэнэй ирагуу нариихан хоолой, инагай охиндо абтаһан зулгы налагай аашань харагшадые баярлуулна. Артисткын наадалга, абари зангынь ролиингоо зосоохи удхада хододоо таарама байдаг. Тус ролиие ээжэлжэ наададаг артистка Ч. Г. Шанюшкина наадаха ба дуулахашье талаараа хүсэд шадабаритай болоодүй байна.

Залуу артист Ю. М. Якунин Сарварай инаг хүбүүн Калимжанай ариие сэдьхэлээ уярма нугалбаритай зохидоор дуулана. Энэ ари соо ходол дуулдаһан бүдүүн абяанууд аялгыень бүри зохид болгоһон шэнги байна. Тенор хоолойн дууладаг классическа аринууд соо юрэнхыдөө нарин абяанай нотонууд эршэтэй абьяас болон инаг дуранай амисхалые тэмдэглэн түгэслэһэн байдаг. Сула нарин дээгүүр болгон түгэслэһэн аринуудай хажууда Калимжанай ари «ондоохоноор һэбшээлэн», зүүн зүгэй хүгжэмэй онсо нугалбарине илгаруулна.

Карим-бай купецэй хүрьгэн Вафын ролиие наадаһан артист Я. В. Иванов Сарварай гансаараа байхада баабгай мэтэ паахайлгаад, маряан ерэжэ, инагай халуун үгэнүүдые хэлэхын оронда муухайгаар абяа гараад үбдэг дээрээ һуушаха үедөө яһалал энеэдэтэй. Я. В. Ивановай баритон хоолой, илангаяа нарин дээдэ талаараа, ехэл һайханаар гараһан аад, абяаниинь бүдүүн болоходоо, нэгэ юумэндэ торосолдошоод байна гэжэ һанахаар, һөөлдэнгишэгөөр дуулдана.

Мүрдэн бэдэрээшэдэй рольнуудые наадаһан артистнар П. Г. Разгильдеев Г. И. Синюшкин хоёр бүхы зүжэгые хүхюун зугаатай болгоно. Тэрэ хоёр ёһото комедидэ наадажа байһанаа гүйсэд харуулаа. Харуулһан образоо улам хурсадхахын тулада бэеһээ нэмэн, үлүүлэн һагад аашалдаг ёһон гэжэ искусствода, илангаяа шоглон шүүмжэлһэн жанрнуудта байдаг. Тэрэ ёһые үндэһэн болгожо абаад, бодото байдалайхиһаа нэгэ бага холодуулжа, тэнэмһэр болгожо мүрдөөшэдэй рольнуудые бэелүүлхэдээ артистнар П. Г. Разгильдеев Г. И. Синюшкин хоёр тэдэнэйнгээ эдилгын түлөө ёһо дүүргэдэг «зосоохи эрээниие» газаашань урбуулжа, эли болгон зондо харуулна гээшэ. Сатирын шүүмжэлхы хүсэниинь иимэ[...] Бэшэ артистнарай хүсэд оножо о[...]гүй энэ зүжэгэй комедийно-о[...]точнэ шэнжые П. Г. Разгиль[деев] Г. И. Синюшкин хоёр гаргажа [...]даа. Энээн дээрэһээ бодо[...] зариманайнь «... эдэ хоёрые [...]хын тулада (Разгильдеев Синюш[кин] хоёрые — Н. О.) дахин театрт[...] хэдэ болохо байна гэлдэһэн» [...]нууд соо үнэн юумэ бии гээш[э].

Гол зүжэгтэ нэмэри болгон [...] танцаар табиһан «Сабан-туй» [...] найр наадан гарана. Тэрээн со[о] нэгэл хүн илгаржа харагдана. [...] хүнэй хатар хэһэн артист Н. И. [...]драшкин багаханшье рольдо на[...] һаа, тэрээнээ хүнэй нюдэндэ то[...] болгожо, шадабаритай үнэнш[...] бэелүүлээ. Бэшэ хатарнуудынь [...]мынь оложо, ойлгохын аргагү[й] хуу. Үнгэржэ ерэхэдээ, х[...]мэйнгөө нугалбаритай таара[...]гүй, хубхай дэбхэрэлдээн бо[...]хоор забдана. Хатарнуудыень [...]биһан балетмейстер БМАССР-э[й га]бьяата артистка Т. К. Глязер [...] дахин бодожо үзөөд, хатарн[...] хүгжэмэй аялгатай тааруулан, [...]жуулан һэльбэхэ ба тусхай уд[...] зүүн зүгэй онсо илгаатай болго[...] биха зэргэтэй болоно. Декора[ци] зураһан БМАССР-эй искусс[твын] габьяата ажал-ябуулагша А. И[...]мин гоё һайхан зурагуудые э[...]жэгтэ зорюулһан байна. Город[...]хын сад соо надхан нэнгэһэн [...] модод, саанань миралтаһан [...] үшөө саагуур хүхэрһэн город, К[азан]ска Кремлиин бүрүүл дүр[...] эдэ бүгэдэ хүнэй нюдэ баясу[...] Юрэнхы дээрээ яһала һайн, [...] баясуулма зүжэг болоо.

Н. ОЧИР[...]

Редактор Д. Л. ЛОБСАН[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14 культуры и быта, промышленности — 34.05. местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00102 Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 756